

Turizm alanında çalışan akademisyenlerin öğreticilik becerilerinin değerlendirilmesi *

Assessment of the teaching skills of academics working in the field of tourism

Gönderim Tarihi / Received: 13.11.2021

Kabul Tarihi / Accepted: 16.12.2021

[doi:https://doi.org/10.31795/baunsobed.1023138](https://doi.org/10.31795/baunsobed.1023138)

Musa OFLAZ**¹

Bayram ÖZER²

ÖZ: Yükseköğretim kurumlarında ders veren akademik personelin öğretim becerilerinin değerlendirilmesi ve ortaya çıkan eksikliklerin giderilmesi çok önemlidir. Bu kapsamda Turizm Eğitimi alanında görev yapan akademisyenlerin öğreticilik becerileri değerlendirilmeye çalışılmıştır. Balıkesir Üniversitesi Turizm Fakültesi'ndeki 17 akademisyene ve öğrenim gören 33 Lisans ve lisansüstü öğrenciye Millî Eğitim Bakanlığı'nın Öğretmen Yeterlikleri çalışmasından alınmış 15 açık uçlu soru sorulmuştur. Sorular için anket formu oluşturulmuş ve yüz yüze görüşme tekniği kullanılmıştır. Akademisyenler ve öğrencilerin öğreticilik becerileri ile ilgili sorulara vermiş oldukları cevaplar genel olarak olumlu (akademisyenlerin %80'i, öğrencilerin %67'si) olsa da akademisyenlerin öz değerlendirme yapma, materyal hazırlama, bireysel farklılıkları dikkate alma, ders dışı etkinlikler düzenleme ve farklı ölçme teknikleri kullanma konusunda eksikliklerinin olduğunu söylemek mümkündür.

Anahtar Kelimeler: Turizm eğitimi, Öğreticilik becerileri, Akademisyenlerin öğreticilik becerileri

ABSTRACT: It is very important to assess the teaching skills of academic staff lecturing in higher education institutions and to address the deficiencies. In this regard, an attempt has been made to assess the teaching skills of academics working in the field of Tourism Education. A total of 15 open-ended questions from the Teacher Competencies set by the Turkish Ministry of National Education (MoNE) were asked to 17 academics and 33 undergraduate and postgraduate students studying at Balıkesir University Faculty of Tourism. A questionnaire was prepared for the questions and the face-to-face interview technique was used. Although the responses of academics and students to the questions about their teaching skills are generally positive (80% of academics, 67% of students), it can be said that academics have deficits in making self-assessment, preparation of course materials, consideration of individual differences, organization of extracurricular activities, and use of different measurement techniques.

Keywords: Tourism education, Teaching skills, Teaching skills of academicians

* Bu çalışma, 21.Ulusal / 5.Uluslararası Turizm Kongresi'nde sunulan tam metin bildirinin genişletilmiş halidir.

** Sorumlu Yazar / Corresponding Author

¹ Dr., Balıkesir Üniversitesi-Turizm Fakültesi/Turizm İşletmeciliği Bölümü/Turizm İşletmeciliği Anabilim Dalı, musaoflaz@balikesir.edu.tr, <https://orcid.org/0000-0001-8132-1081>

² Doç. Dr., Ondokuz Mayıs Üniversitesi-Eğitim Fakültesi/Eğitim Bilimleri Bölümü/Eğitim Programları ve Öğretim Anabilim Dalı, bayramozer@omu.edu.tr, <https://orcid.org/0000-0003-4375-4104>

EXTENDED ABSTRACT

Literature review

Today, the variety of teaching strategies forces educators to do more research and acquire knowledge in their field (Gülbahar, 2018). This is because skill is essential for the instruction of a course (Genç & Eryaman, 2007). In order for enabling institutions not just to transfer the knowledge but also produce and acquire it to their students, educators must have teaching skills (Choeda & Kinley, 2013). In addition, it is important that educators who shape the future have sufficient knowledge and skills to guide individuals, use materials and resources to transfer information, and offer solutions when learning is hindered. This is because educators' having a good command of the subject influences the educational program and has a crucial role in setting national standards (Demirel, 1999; Oddens, 2004). In this regard, university educators have a great responsibility.

Universities perform their functions in teaching as well as in research and in the social sphere. At this point, academics are needed who are experts in their field and are constantly learning. After all, the surest way to do education well is to be a good educator. It can be said that educational technologies have come to the fore, considering that mixed models of education are used today, where people and technology are used together. However, this does not reduce the importance of educator. Considering that there are so many areas of learning that require expertise and that individuals cannot do on their own with the help of technology and appropriate resources, it can be said that the role of tutoring retains and perhaps even increases its importance. In short, learning can always be easier and more effective under the supervision and guidance of an expert. Therefore, the teaching skills of the educator have always been important in education. For this reason, determining and evaluating the skills and competencies of academics who teach in universities where the highest specialization education takes place becomes even more important.

Methodology

This research was designed using the case study model, one of the qualitative research designs. Qualitative research allows complex issues to be explored and understood. It can also be accepted as a sound research method to achieve in-depth and holistic results (Patton, 2002).

The study used a semi-structured interview form as an instrument for data collection. These forms were prepared in two parts in accordance with the purpose of the study. In the first part, questions are asked about the personal details of the participants. For statements about personal characteristics, the corresponding option is marked with an (X). The second part contains 15 open-ended questions designed to assess teachers' competencies, taken from the Teacher Competencies Survey conducted by the Ministry of National Education.

The study group of this research consists of 17 academics serving at the Tourism Faculty of Balıkesir University and 33 undergraduate and graduate students studying in the academic year 2020-2021.

The internal validity or conclusiveness of research refers to whether the interpretations reflect the real situation (Yıldırım & Şimşek, 2005). To ensure internal validity, the interview questions were first prepared as draft questions by conducting a literature review based on studies on similar topics. The prepared questions were developed step by step by incorporating the opinions of two experts and necessary corrections were made. An attempt was made to ensure consistency by preparing an opinion chart based on the rating of 10-100 performance directly from the program. The interview questions were asked to the faculty members and students respectively in the same tone of voice. The researcher did not interfere with the views and answers of the faculty members and students and also avoided expressing his own feelings and thoughts. In order to strengthen the credibility of the research and increase its validity, the data were analyzed in two different ways. For this reason, the word clouds were analyzed with different methods and what' more, the opinions of the participants were included. Accordingly, irrelevant terms and the participants' statements were used to check whether the obtained findings constitute a meaningful whole. Furthermore, a conceptual framework was created based on the relevant literature (Tuncel, 2008).

The research process was tried to be transferred by describing the research model, data sources, data collection tools, data collection process, data analysis and interpretation, how the findings were organized in detail, and based on the literature (Yıldırım & Şimşek, 2005; Tuncel 2008). In order to ensure consistency, word clouds were also examined together with the views of the participants, and thus, it was tried not to depend on only one analysis unit. In order to ensure the confirmability of the research, the researcher stated his position, defined the individuals who were the data sources in the research in detail, defined the method and stages of the research, data collection, analysis, interpretation, reaching results in a clear and detailed manner, and gave information about the research environment (Coşkun, 2016: 100). Content analysis method was used in the analysis of the data. The coding made was shaped according to the concepts obtained from the qualitative data. While analyzing the data, the text analysis tool <https://voyant-tools.org/> was used. In terms of reliability and validity, the data were handled by the researchers in terms of positivity and negativity in the expressions, except for the text analysis results. Word ties and word trees were examined while using the text analysis tool.

Findings and discussion

When we examine the word association of the whole text, we find that the academics overwhelmingly answered the questions in the affirmative and ticked the 'yes' option. The students also chose the 'Yes' option in the affirmative.

Results and recommendations

Evaluating the results, three of the academics with an experience of 16 or more years indicated that they had taken pedagogical courses during their doctorate and had improved in positive ways as a result of these courses. During the study, many of the faculty members reported that taking a training of trainers course was a necessity. Similar results were found in studies that examined academics' opinions about pedagogical formation or training of trainers, and it was reported that many of the academics could not attend such courses or training courses and wanted pedagogical training since teaching activities were pushed into the background (Korkut, 1999; Tonbul, 2008; Acar et al., 2010; Yılmaz, 2010; Başbüyük, 2015; Ozer et al., 2020). As a result, it was found that the responses of the academics and students to 15 open-ended questions from the study on Teacher Competencies Survey conducted by the Ministry of National Education were generally positive but negative on some issues.

Giriş

İnsanlık tarihinin başlangıcından günümüze kadar önemli bir yer teşkil eden öğretme/öğreticilik kavramı her zaman alanında yeterli bilgi ve birikime sahip kişiler tarafından yapılmaktadır (Oktay, 1991). Ancak değişen dünyaya uyum sağlama açısından öğretici yalnızca öğreten konumundan çıkarak öğrenmeyi rehberlik edinen, bunun için de öğrenme yollarını öğreten konuma gelmiştir (Bircan, 2003). Çünkü teknolojik gelişmeler ışığında bilgi üretimi her yerde sürekli artmakta ve sürekli olarak yenilenmektedir (Baysal vd., 2017). Bu da bilgi kirliliğine ve anlam kargaşasına yol açmaktadır. Kısaca hızlı yaşanan değişim öğrencilere birçok rol yüklemiştir. Bireyleri bu değişime alıştırmak ve rehberlik etmek için öğrencilerin becerilerinin yüksek olması, haliyle yeterli nitelikleri kazanmış olması gerekmektedir (Kılıç ve Saruhan, 2006).

Geleceğe yön veren öğrencilerin bireylere kılavuzluk edebilmesi, bilgiyi aktarabilme konusunda materyal ve kaynaklardan faydalanabilmesi, öğrenmenin engellenebileceği durumlarda ise çözüm önerileri getirebilmesi için yeterli bilgi ve beceriye sahip olması gerekmektedir. Çünkü öğreticinin derse olan hakimiyetinin eğitim programını etkilediği ve ulusal anlamda standartların belirlenmesinde kritik öneme sahip olduğu bilinmektedir (Demirel, 1999; Oddens, 2004).

Eğitimin artık yüz yüze ve dört duvar arasında değil uzaktan internet ve bilgisayar vasıtasıyla özellikle sınıf dışında ve okul olmayan mekanlarda çok farklı araçlar ve yöntemlerle uygulandığı günümüzde yaşam boyu eğitime olan ilgi giderek artış göstermektedir (Recepoğlu, 2021). Bu da yükseköğretim kurumlarının artış göstermesine ve yeni öğretme ve öğrenme tekniklerinin oluşmasına zemin hazırlamaktadır. Son zamanlarda dünyada olduğu gibi Türkiye’de de yükseköğretim kurumları ve kurum çalışanları global çaptaki değişime cevap vermek ve katkıda bulunmak durumundadır (Kalaycı, 2009). Çünkü nitelikli eğitim nitelikli eğitimcilerden oluşmaktadır. Özellikle bu konuda üniversitelerde ders veren akademik personelin öğretim becerilerinin değerlendirilmesi ve ortaya çıkan eksikliklerin giderilmesi çok önemlidir. Her ne kadar öğreticilik becerilerine yönelik çalışmalar olsa da turizm akademisyenlerinin öğreticilik becerilerine yönelik herhangi bir çalışmaya rastlanılamamıştır. Bundan dolayı çalışmanın özgün olarak değerlendirilebileceği ve alan yazına katkı sağlayabileceği düşünülmektedir.

Literatür taraması

Günümüzde öğretim stratejilerinin çeşitliliği öğrencilere kendi alanında daha çok araştırma yapmaya ve bilgi edinmeye zorlamıştır (Gülbahar, 2018). Çünkü bir dersin uygulanabilmesi veya yürütülebilmesi için beceri şarttır (Genç ve Eryaman, 2007). Kurumların bilgiyi aktaran değil bilgiyi üretebilen ve bunu öğrencilerine kazandırabilen hale gelmesi için her bir öğreticinin öğreticilik becerilerine sahip olması gerekmektedir (Choeda ve Kinley, 2013). Dolayısıyla strateji ve uygulama sürecinde beceri önemli bir kriterdir. Beceri kavramı “*iyi performans gösterme yeteneği, yeterlilik*” (Afflerbach vd., 2008: 365) ya da Türk Dil Kurumu [TDK] Sözlüğüne göre “*Kişinin yatkınlık ve öğrenime bağlı olarak bir işi başarma ve bir işlemi amaca uygun olarak sonuçlandırma yeteneği, maharet*” olarak tanımlanmaktadır (TDK, 2021). Öğreticilik becerisi ise “*öğrencilerin öğrenmesini kolaylaştırmak amacıyla kullanılan çeşitli öğretim eylemlerinin bir grubu ya da birleşimidir.*”

Öğreticilik becerileri ile ilgili çalışmalar incelendiğinde turizm alanında uzmanlaşan akademisyenlere yönelik herhangi bir çalışmaya rastlanılamamıştır. Çalışmaların genellikle eğitim bilimlerinde yoğunlaştığı görülmüştür. Literatür taraması sonucunda öğreticilik becerileri ile ilgili yapılan çalışmalarda Kılıç ve Saruhan (2006) Eğitim fakültesinde okuyan 4. Sınıf öğrencilerinin öğreticilik becerilerini uygulama düzeylerini araştırmıştır. Toplam 39 öğrenciye yapılan anket sonucunda öğretmen adaylarının sınıf yönetimi ve yeterli kaynağa ulaşma konusunda eksikliklerinin olduğu, sınıf içi uygulamaları ise yeterince yerine getiremedikleri tespit edilmiştir. Recepoğlu (2021) her ne kadar öğretmen adayları üzerine çalışsa da diğer çalışmalardan farklı olarak öğrenme eğilimleri ile öz yönetimli öğrenme becerilerini araştırmıştır. Araştırma sonucunda pozitif yönde anlamlı ilişkiler tespit etmiştir. Bahar-Özvaris vd. (2004) öğretim becerilerini geliştirme programının tıp fakültesi öğretim üyelerinin ihtiyaçlarını karşılayıp karşılayamadığını tespit etmek amacıyla 83 akademisyene anket yapılmış ve organizasyondan ve ders eğitiminden memnun kaldıklarını, zamanla öğretim programından öğrendikleri teknikleri uyguladıklarını aktarmışlardır. Özer vd., (2020) ise Türkiye’de 2000 yılında

yüksek lisans ve doktora öğrencilerinin pedagojik formasyon aldığı ancak bunun da bir süre sonra kaldırıldığını, 2000 sonrası öğrencilerin de zamanla öğretim üyesi olduğu ve öğretim becerilerini geliştirmek için yeterli pedagojik formasyona sahip olmadıklarını ifade etmişlerdir. Bu kapsamda farklı disiplinlerde uzman olan ancak yeterliliği olmayan akademisyenlere pedagojik eğitim vermeyi amaçlayan Eğitimci Yetiştirme Projesi yürütülmüştür. 246 öğretim üyesine verilen dersler sonucunda programın etkinliğinin akademisyenlerin ihtiyaçlarını karşıladığı ve eylem araştırması tasarımına dayalı hizmet içi pedagojik programların yükseköğretimler için faydalı olabileceğini aktarmışlardır.

Üniversiteler araştırma ve topluma hizmet çalışmalarının yanı sıra yapılan eğitim öğretim faaliyetleri ile görevlerini yerine getirmektedir. Bu noktada alanında uzman, kendini geliştirmeye devam eden akademisyenlere ihtiyaç vardır. Çünkü eğitimi iyi yapmanın en kesin yolu iyi bir eğitimciden geçmektedir. Günümüzde insan ve teknolojinin birlikte kullanıldığı karma eğitim modellerinin uygulandığını dikkate alarak eğitim teknolojilerinin ön plana çıktığı söylenebilir. Ancak bu durum öğreticinin önemini ortadan kaldırmamaktadır. Özellikle uzmanlık gerektiren ve bireylerin kendi başlarına teknolojiyi ve ilgili kaynakları kullanarak yapamayacağı çok fazla öğrenme alanları olduğu düşünüldüğünde, öğreticilik görevinin önemini koruduğu belki de artırdığı söylenebilir. Kısacası öğrenme işi bir uzmanın denetiminde ve rehberliğinde her zaman için daha kolay ve etkili olabilmektedir. O yüzden öğreticinin öğretim becerileri eğitim için bütün zamanlarda önemli olmuştur. En üst uzmanlık eğitiminin verildiği üniversitelerdeki öğreticiler olan akademisyenlerin bu konudaki beceri ve yeterliklerinin tespiti ve değerlendirilmesi de bu yüzden bir kat daha önem kazanmaktadır. Bütün bu açıklamalar doğrultusunda bu çalışmada Turizm Eğitimi alanında görev yapan akademisyenlerin öğreticilik alanındaki becerileri değerlendirilmeye çalışılmıştır. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır;

Turizm fakültesinde görev yapan akademisyen ve öğrencilere göre;

1. Turizm alanında eğitim veren akademisyenlerin dersi planlama becerileri yeterli midir?
2. Turizm alanında eğitim veren akademisyenlerin öğrencileri tanıma becerileri yeterli midir?
3. Turizm alanında eğitim veren akademisyenlerin dersle ilgili materyal hazırlama becerileri yeterli midir?
4. Turizm alanında eğitim veren akademisyenlerin öğrenme ortamını düzenleme becerileri yeterli midir?
5. Turizm alanında eğitim veren akademisyenlerin dersi değerlendirme becerileri yeterli midir?
6. Turizm alanında eğitim veren akademisyenlerinin alan bilgisi ve uygulama becerileri yeterli midir?

Yöntem

Araştırmanın modeli

Bu araştırma nitel araştırma desenlerinden, durum çalışması modeline göre tasarlanmıştır. Nitel araştırmalar karmaşık konuların keşfedilmesine ve anlaşılmasına olanak tanımaktadır. Ayrıca derinlemesine ve bütüncül sonuçlara gitmek için sağlam bir araştırma yöntemi olarak kabul edilebilmektedir (Patton, 2002: 14).

Buna göre aşağıdaki aşamalara göre araştırma yapılandırılmıştır:

1. Planlama ve durumun belirlenmesi: Bu aşamada araştırmanın temel sorusu ve durumu tespit edilmeye çalışılmıştır. Bunun için turizm alanında çalışan akademisyenlerin öğreticilik becerilerinin değerlendirilmesi araştırmanın temel sorusu olarak belirlenmiştir.
2. Analiz birimi belirleme: Çalışmanın ne zaman tamamlandığı bireysel vaka veya vaka grubunun tanımlanmasını ve çalışma grubunun seçilmesini içerir.
3. Araştırmanın Alt Problemlerinin Geliştirilmesi (Durumu tanımlama) bu aşamada durumu tanımlayacak alt problemler oluşturularak durumun sınırları ve kapsamı belirlenmiştir.
4. Veri toplama araçlarını geliştirme: Bu aşamada açık uçlu, yarı açık uçlu, anket, görüşme vb. gibi hangi yöntemle verilerin toplanacağına ve bu yöntemle göre nasıl bir veri aracı geliştirileceğine karar verilmiş daha sonra da geçerlik ve güvenilirlik ilkelerine dikkat edilerek ilgili veri toplama araçları geliştirilmiştir.
5. Veri toplama: Bu aşamada araştırma grubundan veriler toplanmıştır.

6. Bulguları yorumlama kriterlerini belirleme: Bu aşamada bulguların nasıl yorumlanacağına ve hangi ilkelere göre bulguların anlamlandırılacağına karar verilmiştir.
7. Verilerdeki analiz birimini tespit etme: Bu aşamada verileri analiz ederken bir kelime, cümle, cümle, paragraf, tüm metin mi olacağına karar verilmiştir.
8. Veri analizi yapmak: Metindeki her kod veya kelimenin sıklığını ve her kategorideki kelime sayısını sayabilme veya doğrudan cümlelere atıfta bulunma gibi analiz yöntemlerle analizi gerçekleştirme.
9. Elde edilen sonuçların sınırlandırılması: Analiz kod ve temalarına karar vererek veri kümesini daraltma ve soyutlamalara ulaşma
10. Özetleme: Sonuçları özetleme ve temel bulgulara ulaşma.
11. Bulgulardan çıkarımda bulunma: Elde edilen bulguları yorumlama ve literatüre bağlı olarak tartışma.
12. Öneriler: Çalışma sonucunda önerilerde bulunma.
13. Raporlama: Son olarak da araştırma bilimsel bir rapor halinde hazırlanmıştır.

Çalışma grubu

Bu araştırmanın çalışma grubu, 2020-2021 eğitim öğretim yılında Balıkesir Üniversitesi Turizm Fakültesinde görev yapan 17 akademisyen ve öğrenim gören 33 lisans ve lisansüstü öğrencilerden oluşmaktadır. Tablo 1’de görüldüğü üzere çalışma grubunu oluşturan akademisyenlerin %53’ü kadın, %47’si ise erkeklerden oluşmaktadır. Kıdem değişkenlerine bakıldığında %35’inin 6-10 yıl aralığında, %24’ünün 11-15 yıl aralığında ve %41’inin 16 ve üstü yıl aralığında olduğu görülmektedir. Son olarak %82’sinin daha önce eğitimcilerin eğitimi kursu almadığı %18’inin ise bu eğitimi aldıklarını ifade etmişlerdir. Öğrencilerin demografik istatistiklerine bakıldığında %39’unun kadın, %61’inin erkeklerden oluştuğu anlaşılmaktadır. Bölüm değişkeni üzerinden incelendiğinde %30’unun turizm işletmeciliği, %24’ünün turizm rehberliği, %30’unun gastronomi ve mutfak sanatları ve %16’sının rekreasyon yönetimi alanında eğitim aldıkları tespit edilmiştir. Öğrencilerin sınıf dağılımlarına bakıldığında ise %24’ünün 3.sınıf, %27’sinin 4. Sınıfta oldukları, %27’sinin yüksek lisans, %22’sinin ise doktora yaptığı görülmüştür.

Tablo 1: Çalışma grubuna ilişkin betimsel istatistikler

			N	%
Akademisyen	Cinsiyet	Kadın	9	53
		Erkek	8	47
	Bölüm	Turizm İşletmeciliği	6	35
		Turizm Rehberliği	3	18
		Gastronomi ve Mutfak Sanatları	6	35
		Rekreasyon Yönetimi	2	12
	Kıdem Yılı	6-10 yıl	6	35
		11-15 yıl	4	24
		16 ve üstü yıl	7	41
Eğiticilerin eğitimi kursu alma durumu	Evet	3	18	
	Hayır	14	82	
TOPLAM			17	100
Öğrenci	Cinsiyet	Kadın	13	39
		Erkek	20	61
	Bölüm	Turizm İşletmeciliği	10	30
		Turizm Rehberliği	8	24
		Gastronomi ve Mutfak Sanatları	10	30
		Rekreasyon Yönetimi	5	16
	Sınıf	3. sınıf	8	24
		4. sınıf	9	27
		Yüksek lisans	9	27
		Doktora	7	22
TOPLAM			33	100

Verilerin toplanması

Araştırmada nitel araştırma basamaklarına uygun olarak sistematik, yapılabilir ve esnek bir araştırma süreci planlanmıştır.

İç geçerlilik: İnandırıcılık

Araştırmanın iç geçerliliği ya da inandırıcılığı yorumlamaların gerçek durumu yansıtmayı yansıtmadığı ile ilgilidir (Yıldırım ve Şimşek, 2005). İç geçerliliği sağlamak için görüşme soruları ilk önce literatür taraması yapılarak benzer konudaki çalışmalardan hareketle taslak soru olarak hazırlanmıştır. Hazırlanan sorular iki uzman görüşü alınarak adım adım geliştirilmiş ve gerekli düzeltmeler yapılmıştır. Buralara doğrudan programdan alınan kazanımların 10-100 şeklinde puanlanmasına dayanan bir görüş çizelgesi oluşturularak tutarlılık sağlanmaya çalışılmıştır. Görüşme soruları öğretim üyeleri ve öğrencilere sırasıyla ve aynı ses tonuyla sorulmuştur. Araştırmacı öğretim üyeleri ve öğrencilerin görüşlerine ve cevaplarına ilişkin herhangi bir müdahalede bulunmamış, kendi duygu ve düşüncelerini ifade etmekten de kaçınmıştır. Araştırmanın inandırıcılığını güçlendirmek ve bu yolla geçerliliği yükseltmek için veri veriler iki farklı yolla analiz edilmiştir. Bu nedenle hem kelime bulutları farklı yöntemlerle analiz edilmiş hem de katılımcıların görüşlerine yer verilmiştir. Buna göre elde edilen bulguların anlamlı bir bütün oluşturup oluşturmadığı ilgisiz kavramlar ve katılımcıların beyanları temel alınarak kontrol edilmiştir. Ayrıca ilgili alanyazına dayalı olarak kavramsal bir çerçeve oluşturulmuştur (Tuncel, 2008).

Dış geçerlilik: Aktarılabilirlik

Aktarılabilirlik, bulgular ve sonuçların benzer durumlara, düzlemlere ya da olaylara genellenebilmesini ifade eder. Bu nedenle, araştırma süreci ayrıntılı bir biçimde betimlenerek ve literatür de temel alınarak aktarılabilirlik sağlanmaya çalışılmıştır (Tuncel 2008; Yıldırım ve Şimşek, 2005).

İç güvenilirlik: Tutarlılık

Bir nitel araştırmacının tutarlılığı kullandığı stratejilerle çeşitlendirme, uzman incelemesi, araştırmacının konumu ve denetlemesi şeklinde ifade edilir (Merriam, 2013: 213). “Veri çeşitlemesi”ne başvurma, “uzman görüşü”ne başvurma ve “araştırmacının konumu”nu açıklaması ile araştırmanın tutarlılığı sağlanmaya çalışılmıştır. Ayrıca tutarlılığı sağlamak için herhangi bir yorum katmadan, doğrudan alıntılar yaparak katılımcıların görüşleri sunulmuş ve araştırmacı yorumları sonraya bırakılmıştır (Tuncel 2008; Coşkun, 2016). Tutarlılık sağlamak için ayrıca kelime bulutları katılımcı görüşleriyle beraber incelenmiş ve böylece sadece tek bir analiz birimine bağlı kalınmamaya çalışılmıştır.

Dış güvenilirlik: Teyit edilebilirlik

Nitel araştırmanın teyit edilebilirliği araştırmanın benzer gruplarda tekrarlanmasıyla ilişkilidir (Yıldırım ve Şimşek, 2005).

Etik

Bir çalışmanın geçerlik ve güvenilirliği kadar araştırma etiği de önemlidir. Bu nedenle (Coşkun, 2016: 100-101): Çalışma alanında uygulamalar yapmak için ilgili kurumlardan ve kişilerden gerekli izinler alınmıştır. Katılımcılara araştırmanın amacı açıklanarak gönüllü olanlarla görüşmeler yapılmıştır. Katılımcıların kendilerini rahat ifade etmeleri sağlanmıştır. Amaç ve verilerin nasıl toplanacağı açıklanmıştır. Olumlu ve olumsuz bütün sonuçlar rapor edilmiş ve katılımcıları deşifre edecek bilgilerden kaçınılmıştır.

Verilerin analizi

Verilerin analizinde içerik analizi yönteminden yararlanılmıştır (Yıldırım ve Şimşek, 2005: 227). İçerik analizi tekniğine uygun olarak yapılan kodlamalar nitel verilerden elde edilen kavramlara göre şekillendirilmiştir. Veriler analiz edilirken <https://voyant-tools.org/> metin analizi aracı kullanılmıştır. Veriler güvenilirlik ve geçerlilik açısından sadece metin analiz sonuçları dışında ifadelerde olumluluk ve olumsuzluk yönünden araştırmacılar tarafından ele alınmıştır.

Metin analiz aracı kullanılırken kelime bağlarına ve kelime ağaçlarına bakılmıştır. Bağlantılar: Bir ağda görüntülenen bir derlemdeki terimlerin sıralanmasını ifade etmektedir. Kelime Ağacı aracı, anahtar

kelimelerin derlemdeki farklı ifadelerde nasıl kullanıldığını keşfetmenize olanak tanıyan bir özelliktir. Araştırmada olumlu ifadelerin baskın olduğu verilerden ziyade olumsuz ifadelerin baskın olduğu ifadeler alıntılanarak temel problem ve eksikliklerin analizi hedeflenmiştir.

Araştırmacının rolü

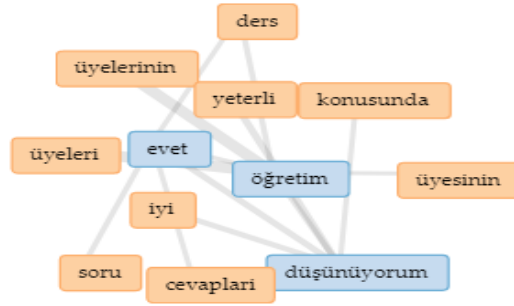
Nitel araştırmalarda araştırmacının rolü, araştırmaya katılanların duygu ve düşüncelerine erişmeye çalışmaktır. Bu noktada veriler toplanırken, araştırmacının birincil sorumluluğu katılımcıları ve verilerini korumak olmuştur. Bu tür bir korumaya yönelik mekanizmalar araştırma sürecinde katılımcılara açıkça ifade edilmiş ve araştırma başlamadan önce ilgili araştırma etiği inceleme kurulu tarafından onaylanmasını sağlamıştır (Sutton ve Austin, 2015).

Bulgular ve tartışma

1. Tüm sorular için akademisyenlerin cevapları

Genel olarak bütün metnin kelime bağı Şekil 1’de incelendiğinde akademisyenlerin verilen sorulara daha çok olumlu anlamda evet cevap vererek ele aldıkları görülmüştür.

Şekil 1: Akademisyenlerin tüm sorulara ilişkin cevapları

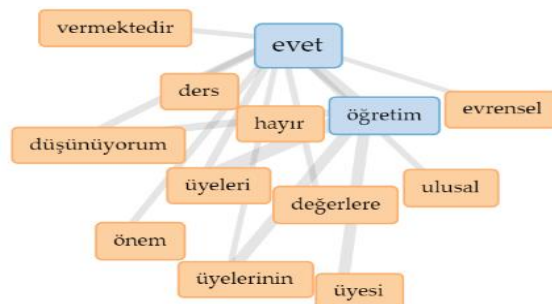

Akademisyenlerin sorulara vermiş oldukları cevapların frekans analizi yapılmıştır. Frekanslar en fazla olandan en az olana göre; öğretim (99); evet (60); düşünüyorum (52); üyeleri (40); üyelerinin (34); ders (32); öğrencilerin (29); öğrenci (26); iyi (21); uygulama (21); dikkate (20); yeterli (20); konusunda (19); eğitim (18); takip (17); katkı (16); soru (16); cevapları (15); dersi (14); genellikle (14); öğrenme (14); zaman (14); derse (13); konuda (13); fakültenin (12); farklı (12); güncel (12); alan (11); bireysel (11); büyük (11); dersin (11); öğrencilere (11); çeşitli (10); değerlendirme (10); materyal (10); mevcuttur (10); yapılmaktadır (10); akademik (9); değer (9); derslerde (9); dikkat (9); düşünmüyorum (9); dışı (9); gelişmeleri (9); gerek (9); içerisinde (9); ilgi (9); oldukça (9); ödev (9); söyleyebilirim (9); ulusal (9); vb (9); aynı (8); bilimsel (8); birlikte (8); dönem (8); etkinlikler (8); görev (8); hayır (8) olarak sıralanmaktadır. İkinci frekansa sahip evet kelimesinin yüksek çıkması, sorulara vermiş oldukları cevaplara ilişkin genellikle olumlu olduklarını doğrulamaktadır.

2. Tüm sorular için öğrencilerin cevapları

Öğrencilerin tüm sorulara vermiş oldukları cevapların kelime bağı Şekil 2’de incelendiğinde vermiş oldukları cevapların akademisyenlerin tüm sorulara vermiş oldukları cevaplarla benzerlik gösterdiği ve daha çok olumlu anlamda evet cevabı verilerek ele aldıkları görülmüştür.

Şekil 2: Öğrencilerin tüm sorulara ilişkin cevapları

En fazla birinci frekansa sahip evet cevabı da öğrencilerin vermiş olduğu cevaplarla ötüştüğünü göstermektedir. Frekanslar en fazla olan kelimedenden en az olana göre; evet (152); öğretim (152); düşünüyorum (88); ders (86); hayır (63); üyeleri (55); öğrencilerin (42); konuda (41); dikkate (40); şekilde (37); farklı (32); genel (32); güncel (32); zaman (32); hocalar (31); üyelerinin (31); üyesi (31); konusunda (30); yeterli (30); dersi (28); öğrencilere (28); aynı (26); fakat (26); önem (25); çoğu (24); genellikle (24); kesinlikle (23); düşünmüyorum (22); öğrenciye (22); ulusal (22); evrensel (21); iyi (21); öğrencileri (21); yeterlidir (21); değer (20); değerlere (20); derse (20); takip (20); tek (20); 1 (19); bence (19); dersin (19); öz (19); uygulama (19); 3 (18); 4 (18); 5 (18); açısından (18); başarılı (18); dışında (18); katkı (18); yardımcı (18); 10 (17); 11 (17); planlama (17); soru (17); turizm (17); 12 (16) olarak sıralanmıştır.

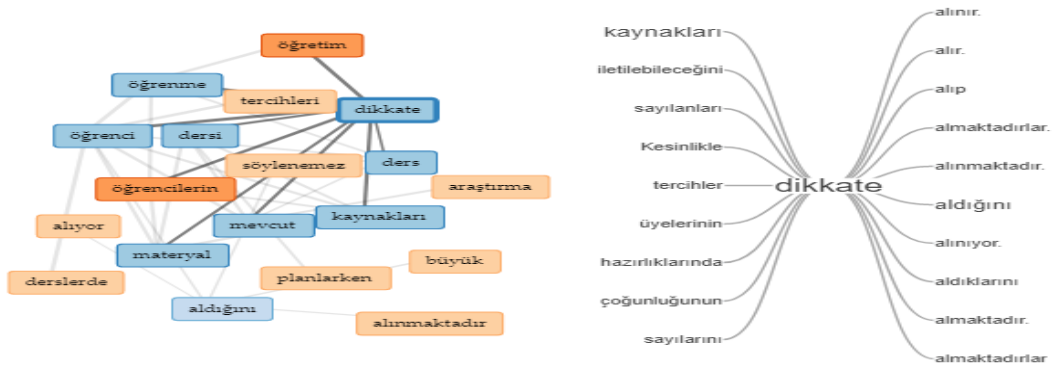
3. Her bir soru için akademisyenlerin ve öğrencilerin cevapları

3.1. Akademisyen ve öğrencilerin soru 1 için cevapları

Soru 1: Öğretim üyeleri dersi planlarken ya da hazırlarken öğrencilerin tercihlerini, öğrenme stillerini, öğrenci sayısını ya da mevcut materyal kaynakları dikkate almakta mıdır?

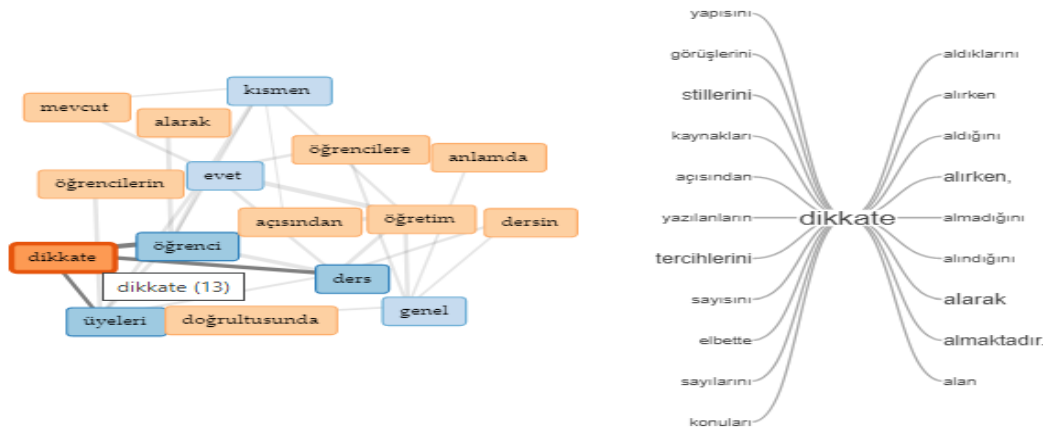
Akademisyenlerin birinci soruya ilişkin görüşleri yapılan metin analizinde kelime ağacı incelendiğinde “dikkate alma” kelimesinin vurgulandığı görülmüştür. Kelime bağları incelendiğinde ise dikkate alma kelimesinin öğrenme, öğrenci, ders ve kaynaklarla ilişkili olduğu düşünülmüştür. Görüşler Şekil 3’te incelendiğinde 17 görüşten 14’ünde dikkate almanın olumlu bir bağlamda vurgulandığı, birinde “dikkate alınmama” kelimesinin geçtiği diğer ikisinde ise belirsiz ifadeler kullanıldığı görülmüştür.

Şekil 3: Akademisyenlerin soru 1’e yönelik cevapları

Öğrencilerin görüşleri Şekil 4’te incelendiğinde de 33 görüşten 21’inde “dikkate alma” kelimesinin olumlu bağlamda vurgulandığı 10’unda dikkate almanın olumsuz vurgulandığı diğer ikisinde ise belirsiz ifadeler kullanıldığı görülmüştür. Sonuç olarak akademisyen ve öğrencilerin “öğretim üyeleri dersi planlarken ya da hazırlarken öğrencilerin tercihlerini, öğrenme stillerini, öğrenci sayısını ya da mevcut materyal kaynakları dikkate almakta mıdır?” sorusuna vermiş oldukları yanıtlarda iki grubunda (akademisyenlerin %82’si; öğrencilerin %64’ü) bu soruya genel olarak olumlu cevap verdiği görülmüştür.

Şekil 4: Öğrencilerin soru 1’e yönelik cevapları

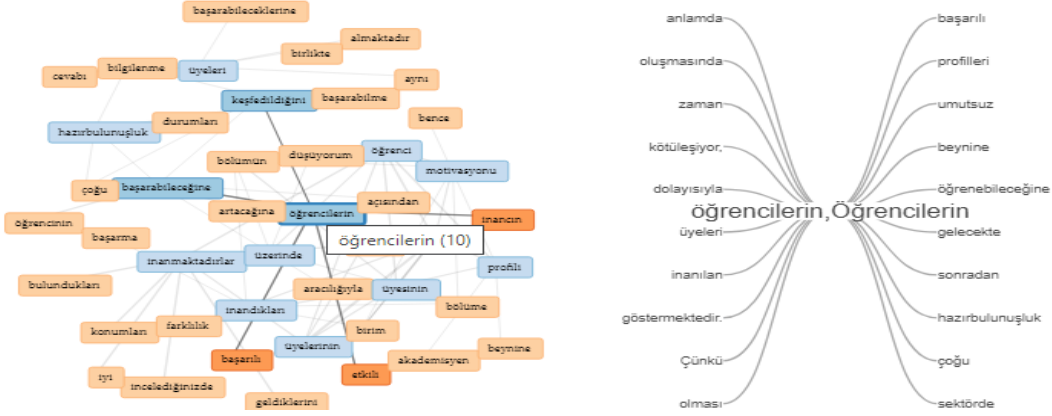

3.2. Akademisyen ve öğrencilerin soru 2 için cevapları

Soru 2: Sizce öğretim üyeleri öğrencilerin öğrenebileceğine ve başarabileceğine inanmakta mıdır?

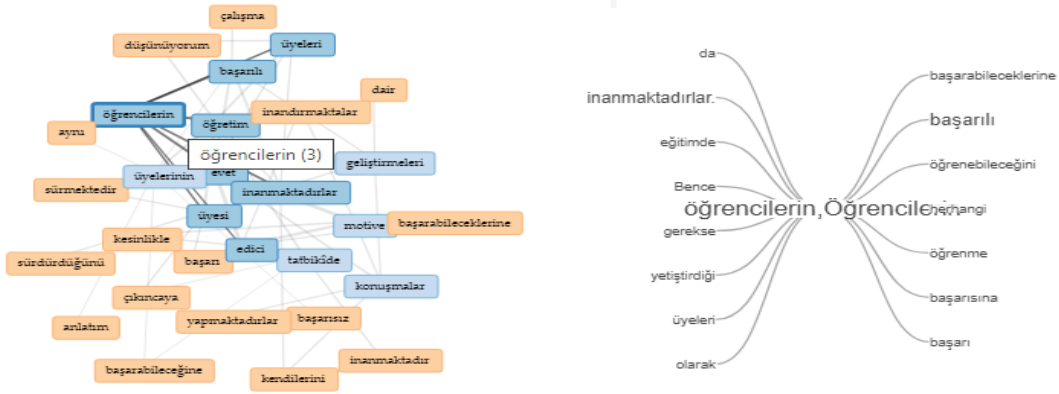
Soru 2’de akademisyenlerin başarısına ilişkin olumlu görüşün daha baskın olduğu kelime bağı incelendiğinde görülmektedir. Keza metinler incelendiğinde de 9 akademisyen olumlu 2’si ise kısmen olumlu görüşte bulunmuşlardır. Akademisyenlerin soru 2’ye yönelik cevapları Şekil 5’te gösterilmiştir.

Şekil 5: Akademisyenlerin soru 2’ye yönelik cevapları

Akademisyen ve öğrencilerin “öğretim üyeleri, öğrencilerin öğrenebileceğine ve başarabileceğine inanmakta mıdır?” sorusuna vermiş oldukları yanıtlara göre ilk soruda olduğu gibi iki grubunda (akademisyenlerin %65’i; öğrencilerin %85’i) bu soruya yüksek oranda olumlu cevap verdikleri görülmüştür.

Şekil 6: Öğrencilerin soru 2’ye yönelik cevapları

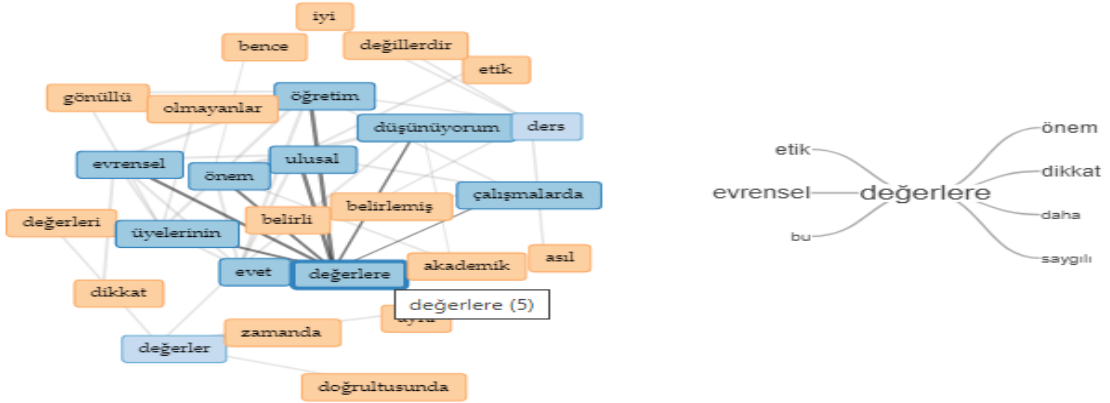

3.3. Akademisyen ve öğrencilerin soru 3 için cevapları

Soru 3: Sizce öğretim üyeleri ulusal ve evrensel değerlere önem vermekte midir?

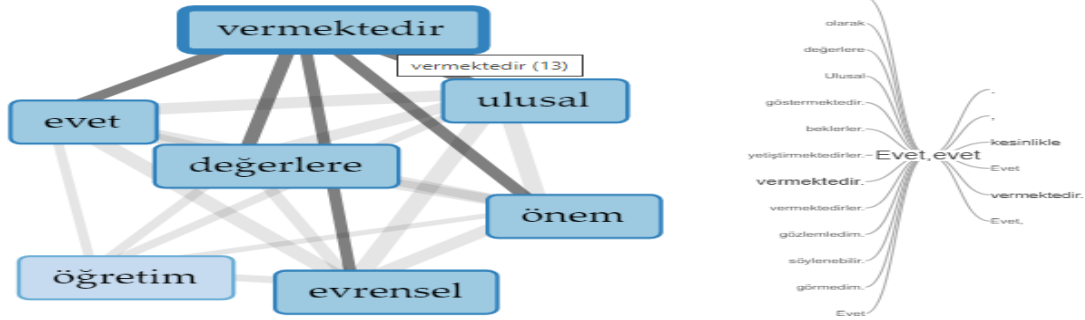
Şekil 7’de görüldüğü üzere verilerdeki kelime ağacı ve kelime bağı incelenmiş, akademisyenlerin evrensel ve etik değerlere dikkat ettiği ilişkisi görülmüştür. 17 beyan incelendiğinde de akademisyenlerin tamamının olumlu olması bu sonucu doğrulamaktadır.

Şekil 7: Akademisyenlerin soru 3'e yönelik cevapları

Şekil 8'de öğrencilerin soru 3'e dönük cevapları incelendiğinde akademisyenlerin ulusal ve evrensel değerlere önem verdikleri kelime bağından ve kelime ağacından anlaşılmaktadır. 4 adet kısmen cevabı dışında 29 öğrencinin bu konuda olumlu beyanda buldukları söylenebilir. Genel olarak hem akademisyenlerin hem de öğrencilerin vermiş oldukları yanıtlar birbirleriyle tutarlılık göstermiştir.

Şekil 8: Öğrencilerin soru 3'e yönelik cevapları

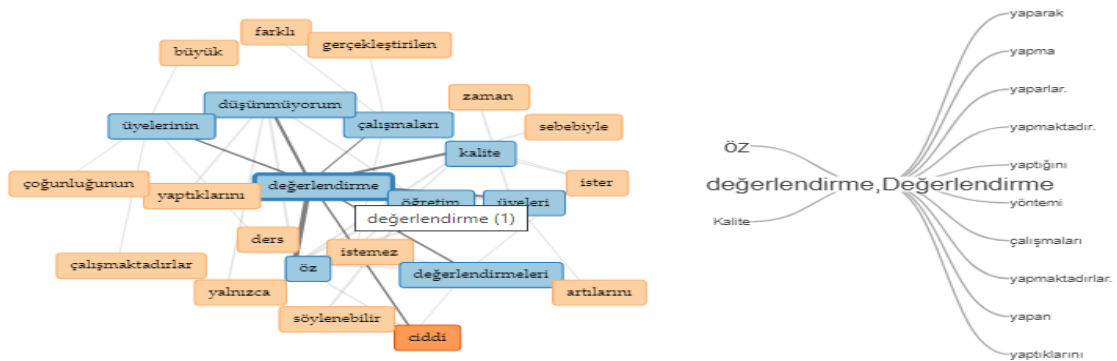

3.4. Akademisyen ve öğrencilerin soru 4 için cevapları

Soru 4: Sizce öğretim üyeleri öz değerlendirme yapmakta mıdır?

Şekil 9'da akademisyen görüşlerinin kelime ağacı incelendiğinde değerlendirme ile olumlu olarak öz-değerlendirme ve kalite değerlendirmesinin yapıldığı görülmektedir. Bununla beraber kelime bağlarına bakıldığında düşünmüyorum kelimesine vurgu yapıldığı ve bu noktada bununla ilişkili olumsuz önerilerinde yer alabileceği öngörülmüştür. İfadeler incelendiğinde 5 olumsuz, 3 belirsizlik, 4 kısmen olma ve 5 olumlu ifade ile "öğretim üyeleri öz değerlendirme yapmakta mıdır?" sorusuna ilişkin mutabakatın olmadığı ve bu nedenle bu konuda eksikliklerin olduğu düşünülmektedir.

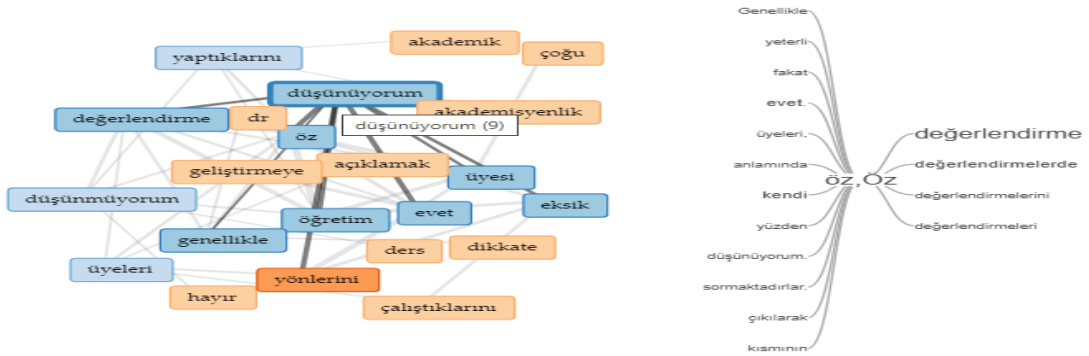
Şekil 9: Akademisyenlerin soru 4'e yönelik cevapları

Öğrencilerin soru 4'e verdikleri cevaplar incelendiğinde en kuvvetli bağın düşünüyorum kelimesinde olduğu, bunun kelime ağacına da yansdığı görülmüştür. İfadelerin 14'ü olumlu 8'i belirsiz 11'i ise

olumsuz olarak ortaya çıkmıştır. Şekil 10 üzerinde gösterilen kelime ağacı ve kelime bağına göre öğrencilerin her ne kadar olumlu görüşü baskın olsa da akademisyenlerin görüşlerine benzer şekilde negatif bir tutumun varlığından söz edilebilir.

Şekil 10: Öğrencilerin soru 4'e yönelik cevapları

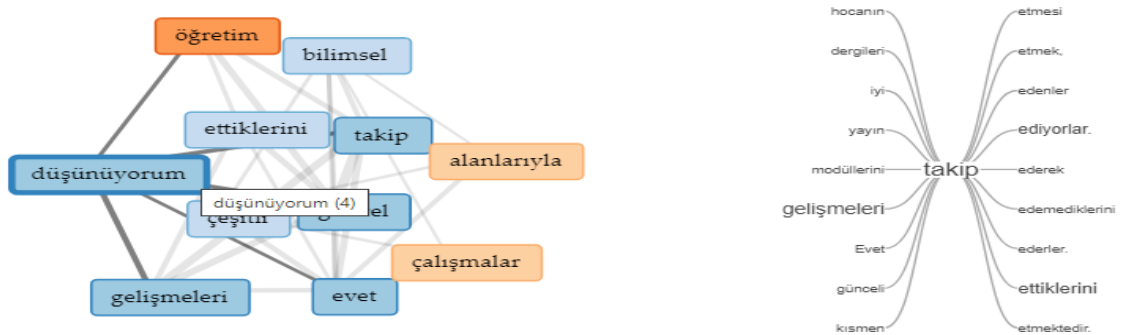

3.5. Akademisyen ve öğrencilerin soru 5 için cevapları

Soru 5: Sizce öğretim üyeleri alanlarıyla ilgili güncel gelişimleri izlemekte midir?

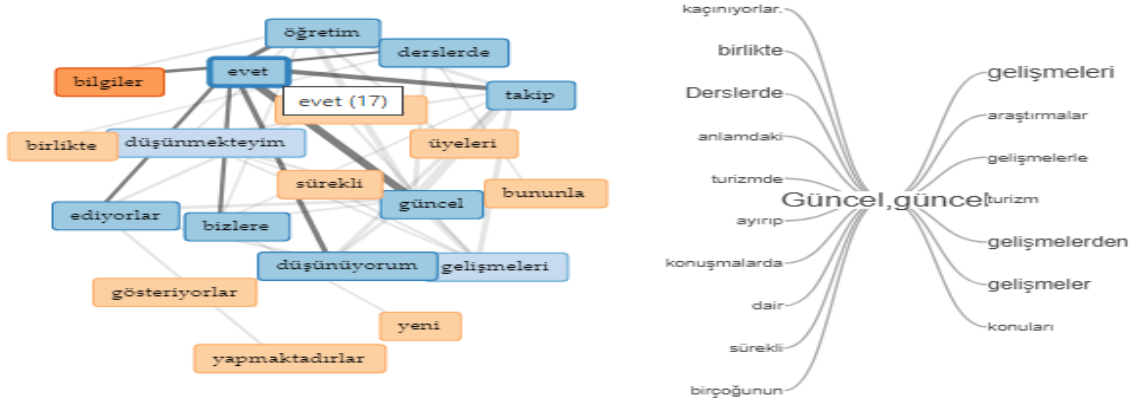
Şekil 11'de akademisyenlerin soru 5 (öğretim üyeleri alanlarıyla ilgili güncel gelişimleri izlemekte midir?) e verdiği cevaplar incelenmiştir. Kelime bağlarında "evet" ve "düşünüyorum" kelimelerinin ilişkisi olumlu bir vurguya işaret etmektedir. Kelime ağacında da bu olumlu durumun "ederler, ediyorlar ve evet" kelimelerinin varlığından olumlu bir düşüncenin olduğunu öngörmekteyiz. 12 olumlu 3 belirsiz ve 2 olumsuz ifade bunu doğrulamaktadır.

Şekil 11: Akademisyenlerin soru 5'e yönelik cevapları

Öğrencilerin Soru 5'e verilen öğrenci cevapları incelenmiş ve Şekil 12'de gösterilmiştir. İnceleme sonucunda "evet" kelime bağına en kuvvetli kelime olması, kelime ağacında da genel olarak nötr ve olumlu ifadeler olması bu konuda olumlu bir tutum olduğunu öngörmektedir. 26 olumlu 5 belirsiz 2 olumsuz ifade de bunu doğrulamaktadır. Akademisyen ve öğrencilerin vermiş oldukları yanıtlara göre iki grupta (akademisyenlerin %71'i; öğrencilerin %79'u) bu soruya yüksek oranda olumlu cevap verdikleri anlaşılmaktadır.

Şekil 12: Öğrencilerin soru 5'e yönelik cevapları

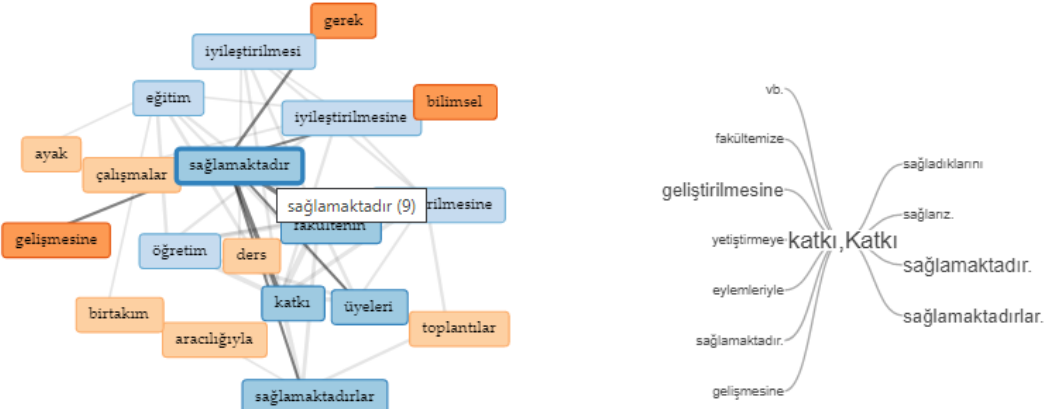

3.6. Akademisyen ve öğrencilerin soru 6 için cevapları

Soru 6: Sizce öğretim üyeleri fakültenin iyileştirilmesine ve geliştirilmesine katkı sağlamakta mıdır?

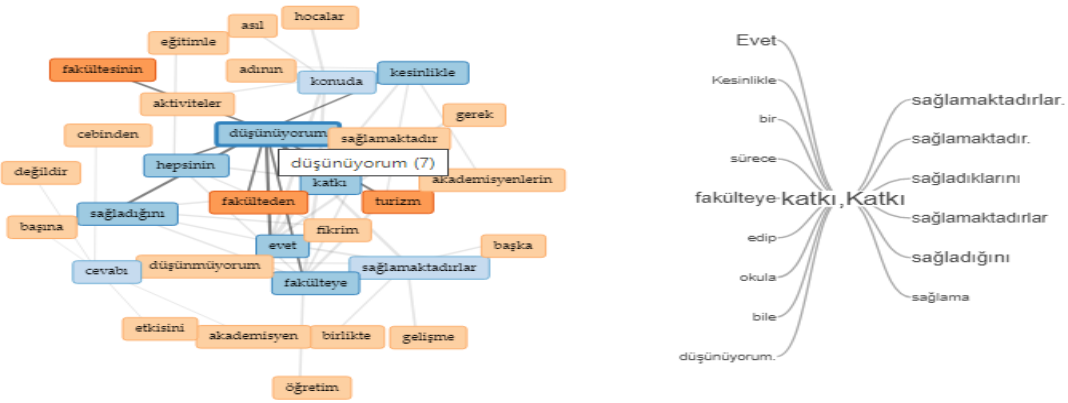
Şekil 13'e göre akademisyenlerin soru 6'ya verdikleri cevaplar incelendiğinde "sağlamaktadır" kelimesinde güçlü bir bağ olduğu görülmektedir. Ayrıca kelime ağacında da katkı sağlamanın olumlu bir şekilde dallanması görüşlerin olumlu olduğunu göstermektedir. 15 olumlu 2 belirsiz ifade bu öngörüyü doğrulamaktadır.

Şekil 13: Akademisyenlerin soru 6'ya yönelik cevapları

Öğrencilerin soru 6 cevaplarındaki kelime bağları ve ağaçları incelendiğinde olumlu ifadelerin ağır bastığı görülmektedir. 20 olumlu 8 olumsuz 5 belirsiz ifade de bunu doğrulamaktadır. Sonuç olarak akademisyen ve öğrencilerin "öğretim üyeleri fakültenin iyileştirilmesine ve geliştirilmesine katkı sağlamakta mıdır? Sağlıyorsa nasıl?" sorusuna vermiş oldukları yanıtları incelendiğinde iki grubunda (akademisyenlerin %88'i; öğrencilerin %60'ı) bu soruya genel olarak olumlu cevap verdikleri görülmüştür.

Şekil 14: Öğrencilerin soru 6'ya yönelik cevapları

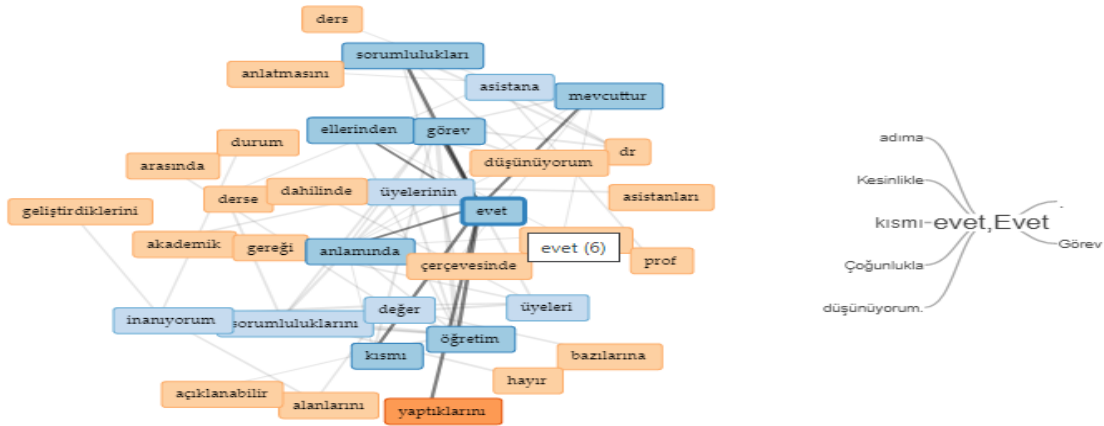

3.7. Akademisyen ve öğrencilerin soru 7 için cevapları

Soru 7: Sizce öğretim üyeleri görev ve sorumluluklarını eksiksiz yerine getirmekte midir?

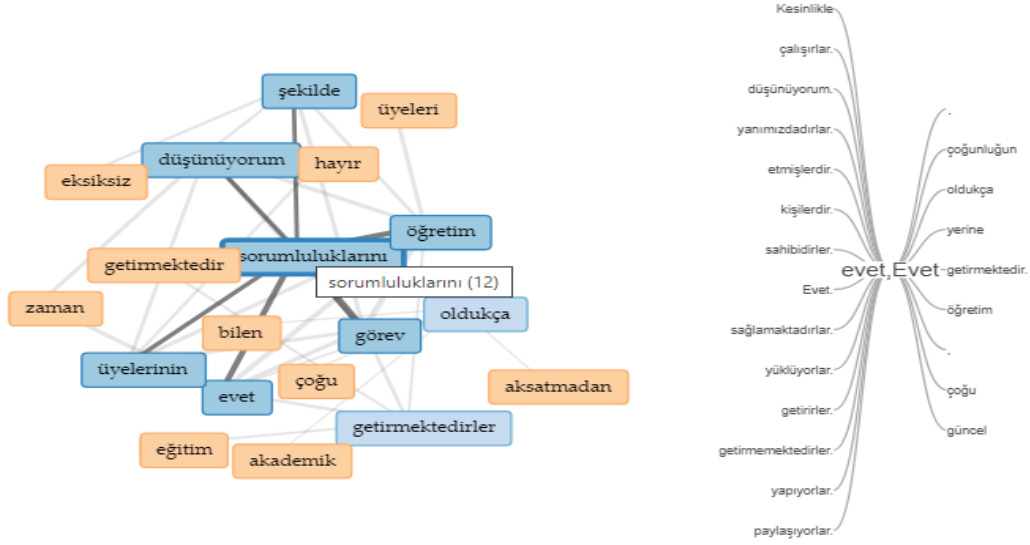
Akademisyenlerin soru 7'ye verdikleri cevaplar Şekil 15'te incelendiğinde genel olarak hem kelime bağları hem de kelime ağacında olumlu bir niteleme olduğu öngörülmektedir. Her ne kadar olumlu ifade fazla olsa da (8 olumlu) belirsiz yönelimli ifadeler dikkate alındığında (5 belirsiz) 4 olumsuz ifade ile beraber genel olarak bu konuda bazı soru işaretleri olduğunu göstermektedir.

Şekil 15: Akademisyenlerin soru 7'ye yönelik cevapları

Öğrencilerin kelime bağları ve kelime ağaçları incelendiğinde genel görüşün olumlu olduğu öngörülmektedir. 23 olumlu 4 nötr 6 olumsuz ifade bu öngörüğü doğrulamaktadır. Akademisyen ve öğrencilerin "öğretim üyeleri görev ve sorumluluklarını eksiksiz yerine getirmekte midir?" sorusuna vermiş oldukları yanıtlar incelendiğinde iki grupta farklılıklar ortaya çıkmıştır. Öğrencilerin %70'i olumlu olurken akademisyenler de bu oran %47 seviyesinde kalmıştır. Akademisyenler için negatif bir tutumun varlığından söz edilebilir. Çünkü akademisyenlerin çoğunluğunun çalışma arkadaşlarının görev ve sorumluluklarını yerine getirme konusunda eksikliklerinin olduğunu bildirmiştir.

Şekil 16: Öğrencilerin soru 7'ye yönelik cevapları

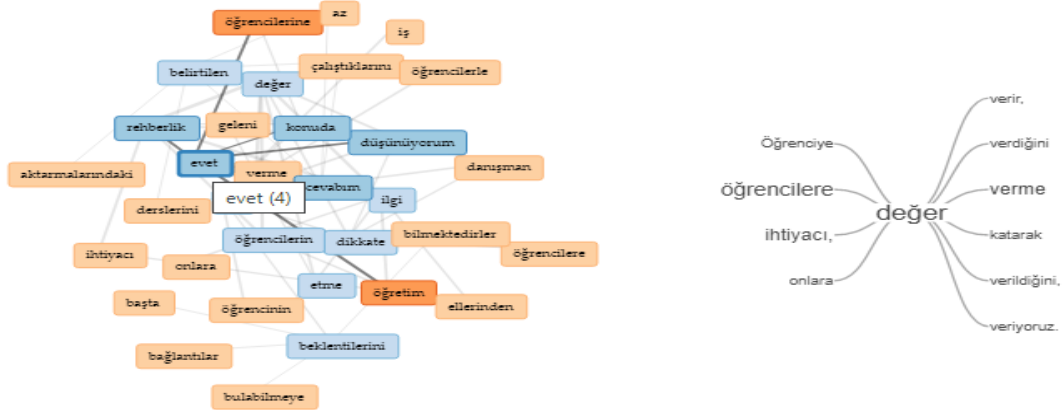
3.8. Akademisyen ve öğrencilerin soru 8 için cevapları

Soru 8: Sizce öğretim üyeleri öğrencileri tanıyor mu?

- a- İlgi ve ihtiyaçlarını dikkate alır mı?
- b- Öğrenciye değer verir mi?
- c- Öğrenciye rehberlik eder mi? (Stajla ilgili, sınavla ilgili, okuldan sonra yönlendirme gibi)

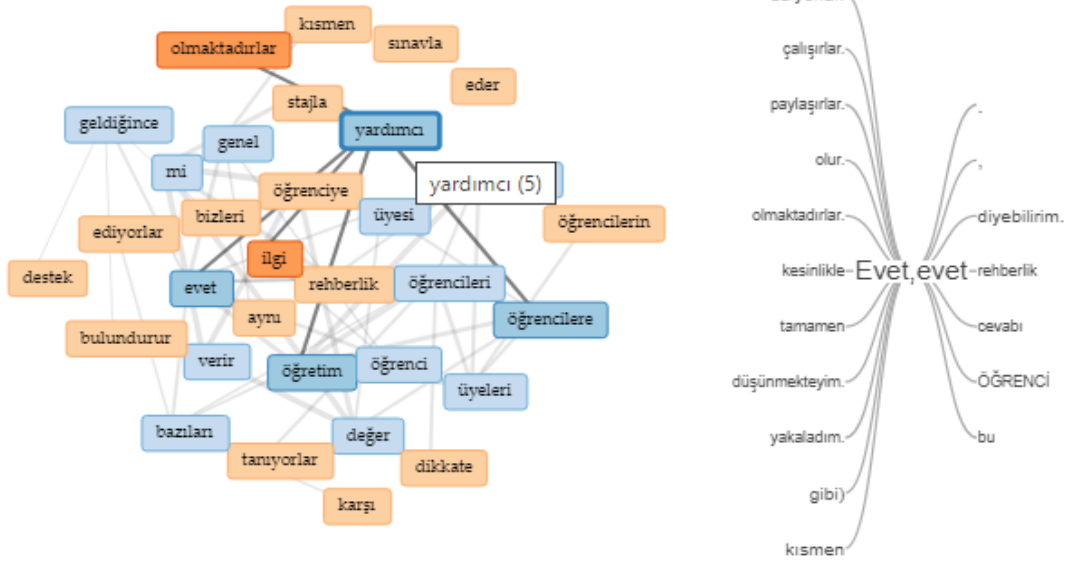
Soru 8'e verilen akademisyen cevapları Şekil 17 üzerinden incelendiğinde "evet" kelimesinin bağ kelimeler arasında olduğu ve kelime ağacının da olumlu kelimelerden oluştuğu görülmektedir. Cevapların tamamının olumlu olması da bu öngörüğü doğrulamaktadır.

Şekil 17: Akademisyenlerin soru 8'e yönelik cevapları

Öğrencilerin soru 8'e yönelik cevapları Şekil 18'de incelendiğinde genel ifadelerinin olumlu olduğu öngörülmektedir. 24 olumlu cevap ve 3 olumsuz cevap da bu durumu teyit etmektedir. Sonuç olarak akademisyen ve öğrencilerin "Sizce öğretim üyeleri öğrencileri tanıyor mu? a- İlgi ve ihtiyaçlarını dikkate alır mı? b- Öğrenciye değer verir mi? c- Öğrenciye rehberlik eder mi? (Stajla ilgili, sınavla ilgili, okuldan sonra yönlendirme gibi)" sorusuna vermiş oldukları yanıtlar incelendiğinde akademisyenlerin tamamının öğrencilerin ise %73'ünün bu soruya olumlu cevap verdikleri görülmüştür.

Şekil 18: Öğrencilerin soru 8'e yönelik cevapları

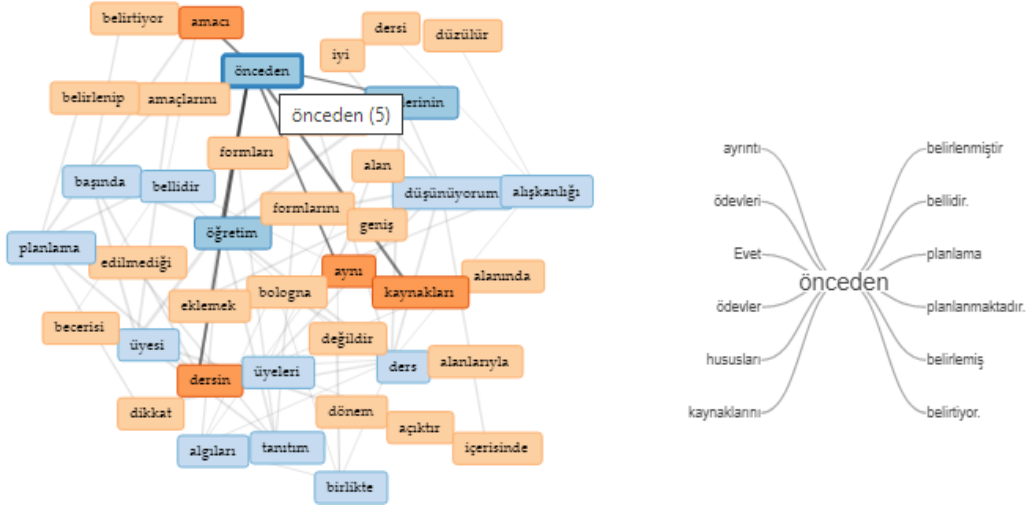

3.9. Akademisyen ve öğrencilerin soru 9 için cevapları

Soru 9: Sizce öğretim üyeleri dersi planlama becerisi nasıldır? (Dersin amacı, hedefi, kaynakları ya da ödevleri önceden belli mi)

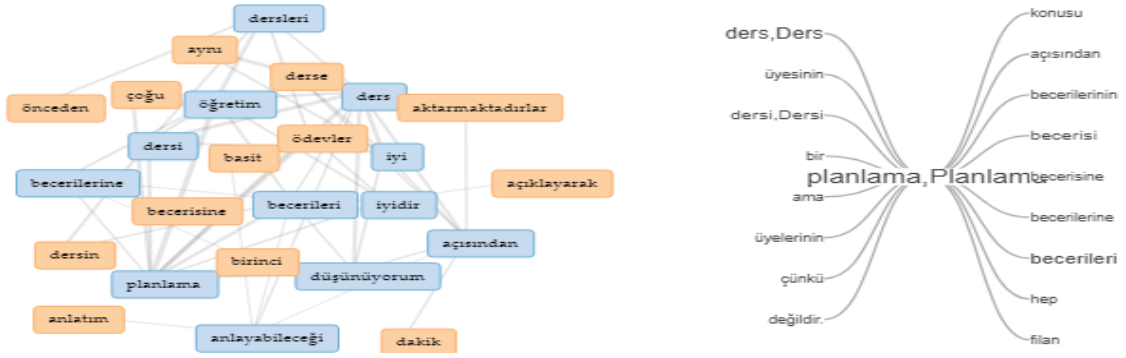
Akademisyenlerin soru 9'a yönelik cevaplarına aşağıda Şekil 19'da yer verilmiştir. Kelime bağlarında bakıldığında genel olarak nötr ifadeler yer almaktadır. Bununla beraber "önceden" kelimesi ile ilgili kelime ağacında olumlu ifadeler yer almıştır. 17 ifadenin 15'inin olumlu olması da bu noktada akademisyenlerin olumlu bir görüşe sahip olduğunu göstermektedir.

Şekil 19: Akademisyenlerin soru 9'a yönelik cevapları

Öğrencilerin ifadelerindeki kelime bağları incelendiğinde "iyi" ve "iyidir" kelimelerinden olumlu bir ilişki olabileceği düşünülmektedir. Bununla beraber kelime ağacındaki "değildir" ifadesi planlama konusunda olumsuz ifadeler olabileceğini de göstermektedir. Toplam 21 olumlu 7 olumsuz ve 5 nötr ifade göz önüne alındığında %64 oranında öğretim üyelerinin dersi planlama becerilerinin olumlu olduğu görülmektedir.

Şekil 20: Öğrencilerin soru 9'a yönelik cevapları

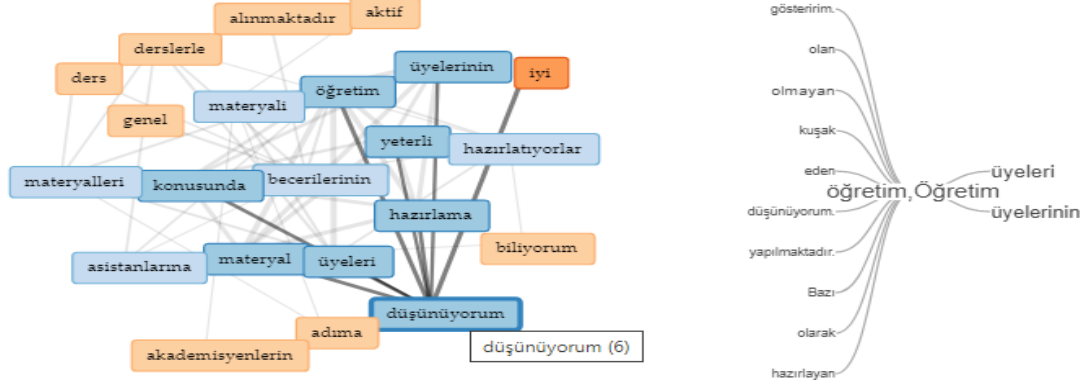

3.10. Akademisyen ve öğrencilerin soru 10 için cevapları

Soru 10: Sizce öğretim üyelerinin derslerle ilgili materyal hazırlama becerileri nasıldır?

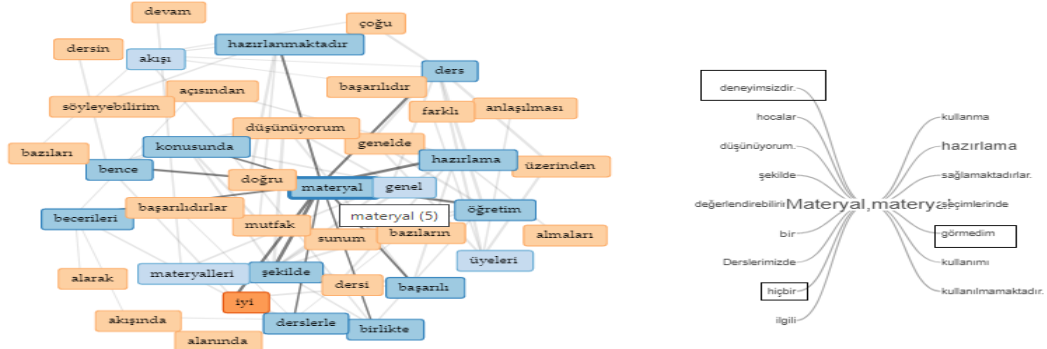
Akademisyenlerin 10'uncu soruya verdikleri cevaplar Şekil 21'de incelendiğinde “düşünüyorum” kelimesi ile olumlu bir bağlantının olduğu görülmektedir. Bununla beraber kelime ağacında bu tür bir olumlamaya rastlanmamıştır. 15 olumlu ifade göz önüne alındığında bu soruya dönük cevabın baskın bir olumluluk içerdiği söylenebilir.

Şekil 21: Akademisyenlerin soru 10'a yönelik cevapları

Öğrencilerin soru 10'a verdikleri cevaplara göre “evet” kelimesinin olumlu bir ifade olabileceği anlaşılmaktadır. Öğrencilerin vermiş olduğu cevaplarda ise “deneyimsiz”, “görmedim” ve “hiçbir” ifadelerine rastlanılmıştır. Bu yüzden cevaplarda negatif ifadelerin de ön planda olabileceği görülmüştür. Öğrenci ifadelerinin tamamına bakıldığında 14 olumsuz 8 belirsiz 11 olumlu ifadenin ortalaması alındığında öğrenci görüşlerinin genellikle olumsuz olduğunu göstermektedir. Akademisyenlerden birçoğunun (%88'i) çalışma arkadaşlarının materyal hazırlama becerilerinin yüksek olduğunu savunsa da öğrencilerden bazıları (%43'ü) bu konuda akademisyenlerin kendilerini geliştirmeleri gerektiğini ifade etmişlerdir.

Şekil 22: Öğrencilerin soru 10'a yönelik cevapları

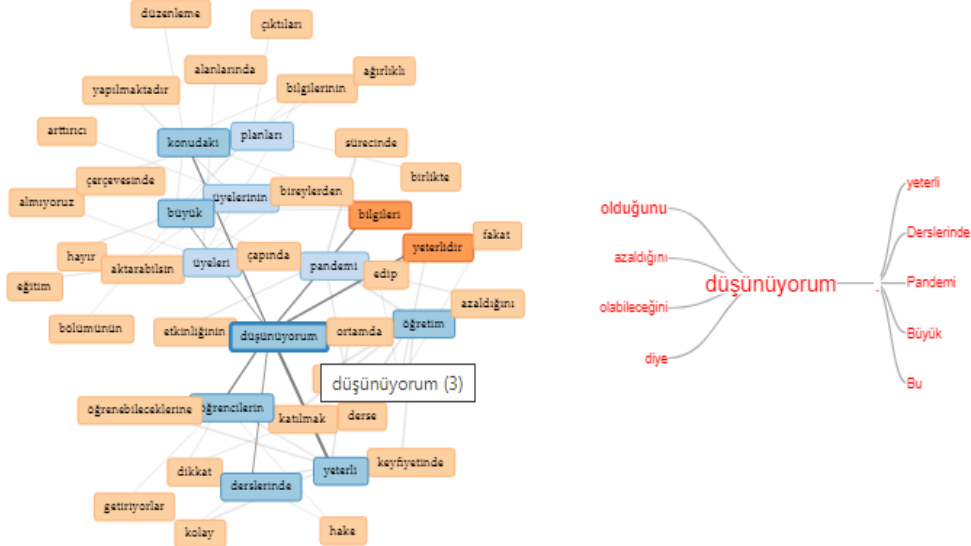

3.11. Akademisyen ve öğrencilerin soru 11 için cevapları

Soru 11: Sizce öğretim üyelerinin öğrenme ortamlarını düzenleme konusundaki bilgileri yeterli midir?

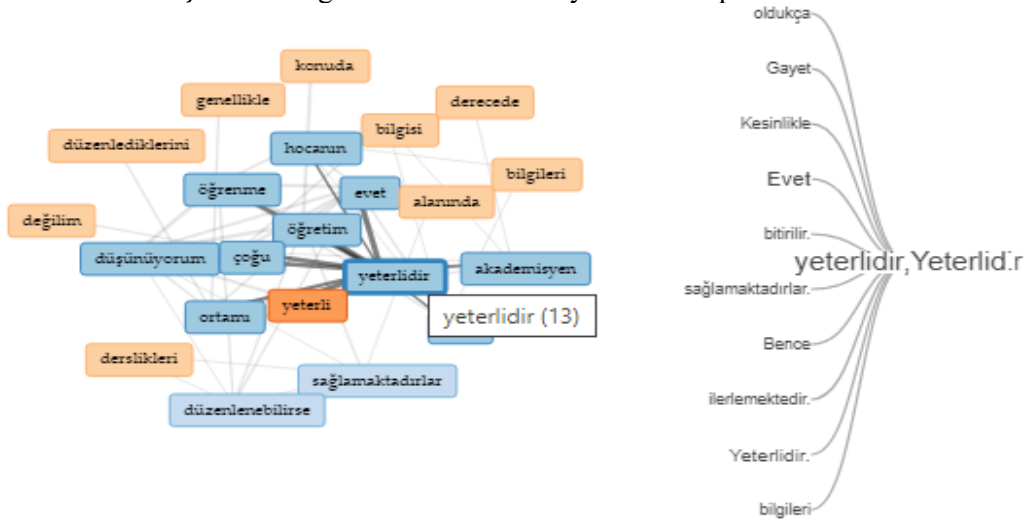
Akademisyenlerin soru 11'e verdikleri cevaplar genel olarak olumlu açıdan "yeterlilikle" kavramsal bağ ve ağaç açısından ilişki kurduklarını göstermektedir. 12 olumlu ifade de bunu teyit etmektedir. Akademisyenlerin vermiş oldukları cevaplara yönelik kelime bağı ve kelime ağacı sonuçları Şekil 23'te gösterilmiştir.

Şekil 23: Akademisyenlerin soru 11'e yönelik cevapları

Öğrencilerin soru 11'e verdikleri cevaplar analiz edilmiş ve sonuçlar Şekil 24'te gösterilmiştir. Öğrencilerin vermiş olduğu yanıtların hem kelime bağları hem de kelime ağacı açısından baskın düzeyde olumlu oldukları anlaşılmıştır. 25 olumlu, 4 olumsuz, 4 belirsiz cevap da bu analizi teyit etmektedir. Sonuç olarak akademisyen ve öğrencilerin "öğretim üyelerinin öğrenme ortamlarını düzenleme konusundaki bilgileri yeterli midir?" sorusuna vermiş oldukları yanıtlar incelendiğinde akademisyenlerin %71'inin öğrencilerin ise %76'sının bu soruya olumlu cevap verdikleri görülmüştür.

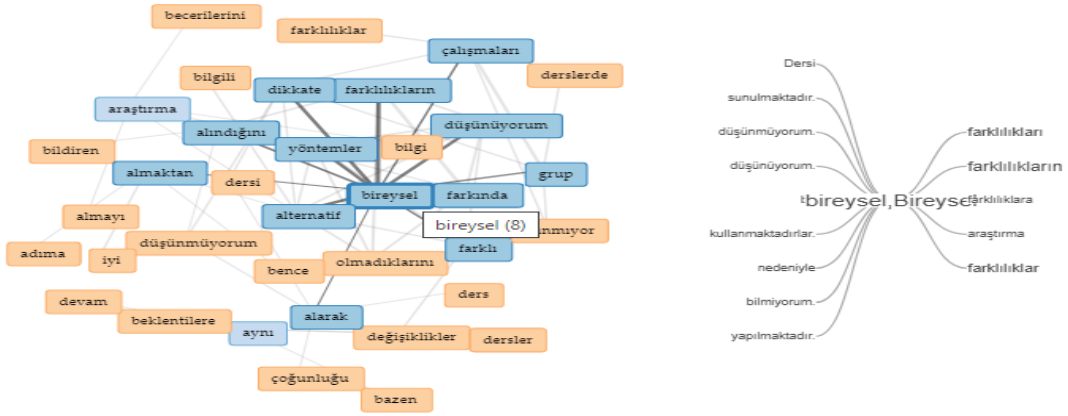
Şekil 24: Öğrencilerin soru 11'e yönelik cevapları

3.12. Akademisyen ve öğrencilerin soru 12 için cevapları

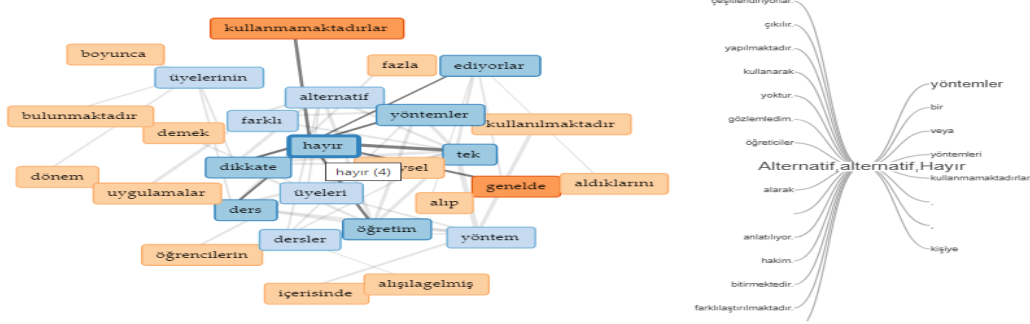
Soru 12: Öğretim üyeleri dersi destekleyici ders dışı etkinlikler düzenlemekte mi? örnek verebilir misiniz?

Şekil 27: Akademisyenlerin soru 13'e yönelik cevapları

Öğrencilerin verdikleri cevaplar incelendiğinde olumsuzlamanın baskın olduğu görülmektedir. 21 olumsuz 10 olumlu 2 muğlak cevap da bunu doğrulamaktadır. Sonuç itibariyle öğrencilerin “öğretim üyeleri dersi bireysel farklılıkları dikkate alarak planlamakta mıdır? Tek bir yöntem mi yoksa alternatif yöntemler ve farklı uygulamalar kullanmakta mı?” sorusuna büyük bir çoğunluğunun (%64) olumsuz olduğu tespit edilmiştir.

Şekil 28: Öğrencilerin soru 13'e yönelik cevapları

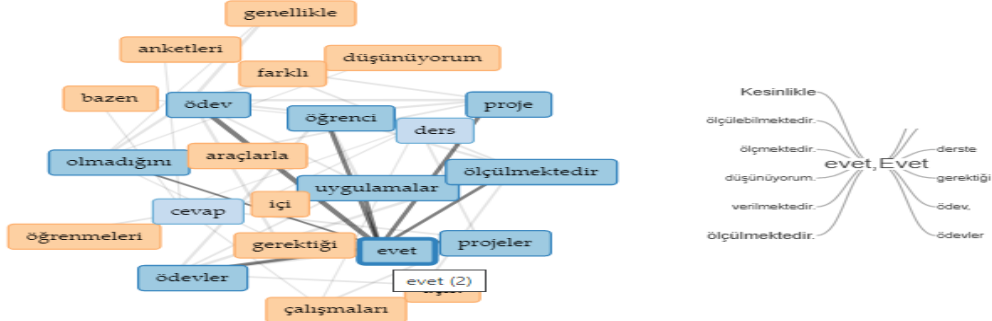

3.14. Akademisyen ve öğrencilerin soru 14 için cevapları

Soru 14: Öğretim üyeleri değişik ölçme tekniklerini kullanarak öğrenci öğrenmelerini ölçmekte midir? (Proje, ödev, performans ve gelişim gibi)

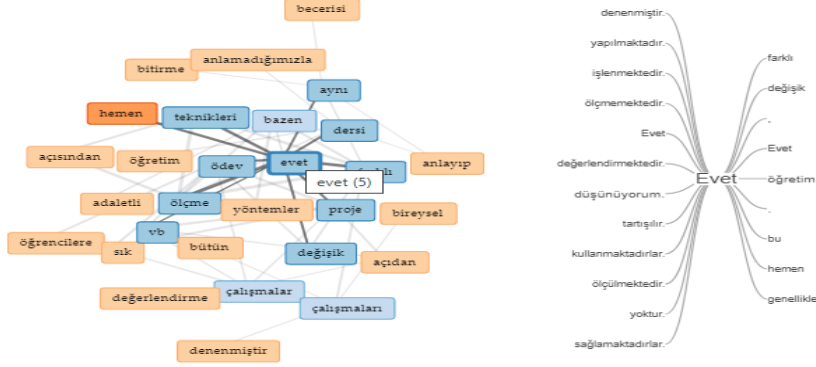
Soru 14'e verilen cevaplar Şekil 29'da incelendiğinde olumlu ifadelerin hem bağlantı hem ağaç analizinde ön planda olduğu görülmektedir. 12 olumlu cevap da bunu doğrulamaktadır.

Şekil 29: Akademisyenlerin soru 14'e yönelik cevapları

Öğrencilerin cevapları incelendiğinde hem kelime bağlantılarında hem kelime ağacında olumlu ifadenin yer aldığı görülmektedir. 14 olumlu 12 olumsuz 7 muğlak ifade göz önüne alındığında olumsuz ifadelerinde görece yakın olduğu ve daha çok farklı kelimelerle ifade edildiği gözlemlendiği için “öğretim üyeleri değişik ölçme tekniklerini kullanarak öğrenci öğrenmelerini ölçmekte midir? (Proje, ödev, performans ve gelişim gibi)” sorusuna öğrencilerin çekinceleri olduğu söylenebilir.

Şekil 30: Öğrencilerin soru 14'e yönelik cevapları

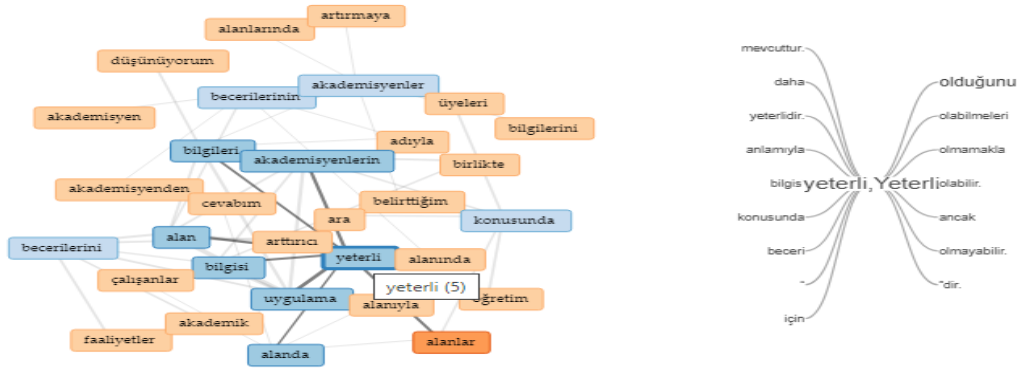

3.15. Akademisyen ve öğrencilerin soru 15 için cevapları

Soru 15: Sizce akademisyenlerin alan bilgisi ve uygulama becerisi yeterli midir?

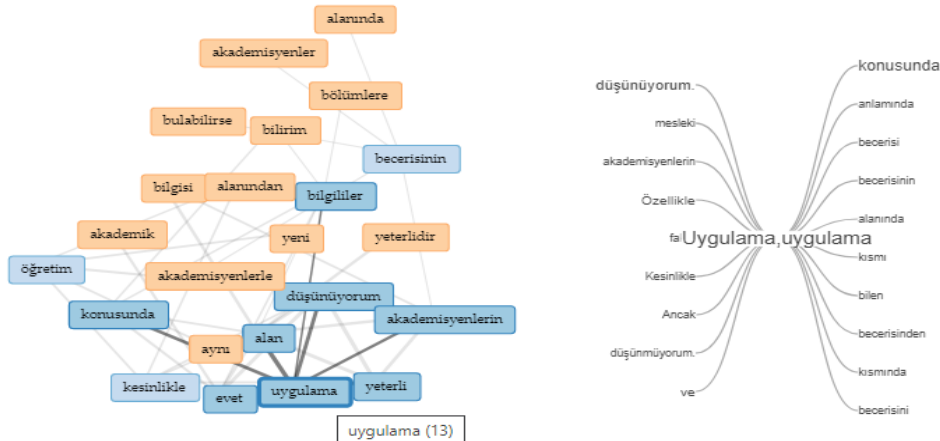
Şekil 31'deki analiz sonucu incelendiğinde akademisyenlerin soru 15'e dönük cevaplarının genel olarak olumlu olduğu düşünülmektedir. 10 olumlu cevap da bu noktada olumlu düşüncenin baskın olduğunu bununla beraber olumsuz ve çekimser ifadelerinde dikkate alınması gerektiğini göstermektedir.

Şekil 31: Akademisyenlerin soru 15'e yönelik cevapları

Öğrencilerin soru 15'e yönelik cevapları Şekil 32'de incelendiğinde kelime bağlarındaki "evet" ifadesi olumluluğun ön planda olabileceğini gösterse de kelime ağacında olumlu ya da olumsuz bir ifade yer almaması ifadeleri incelememizi gerekli kılmaktadır. 19 olumlu 10 olumsuz ve 4 belirsiz cevap öğrencilerin genel olarak olumlu düşündüklerini göstermektedir. Sonuç olarak akademisyenlerin ve öğrencilerin vermiş oldukları cevaplara bakıldığında "akademisyenlerin alan bilgisi ve uygulama becerisi yeterli midir?" sorusuna genel olarak olumlu oldukları ancak akademisyenlerin %41'i öğrencilerin ise %30'u akademisyenlerin uygulama becerilerinde yetersiz olduklarını bu yüzden kendilerini geliştirmeleri gerektiğini bildirmişlerdir.

Şekil 32: Öğrencilerin soru 15'e yönelik cevapları

Sonuç ve öneriler

Bir öğreticinin en önemli görev ve sorumluluğu uygun öğrenme ortamı oluşturarak bilgiyi öğrencilere aktarabilmelidir. Dahası nitelikli bir eğitim-öğretim için planlama, uygulama ve değerlendirme becerilerinin toplamını oluşturan öğreticilik becerilerine sahip olmalıdır. En üst uzmanlık eğitiminin verildiği üniversitelerdeki öğretmenler olan akademisyenlerin bu konudaki beceri ve yeterliklerinin tespiti ve değerlendirilmesi de bu yüzden bir kat daha önem kazanmaktadır.

Sonuçlar değerlendirildiğinde 16 ve üstü yıl çalışan akademik personelden üç tanesinin doktora eğitimleri esnasında pedagojik derslerinin olduğunu ve bu derslerin kendilerini pozitif yönde geliştirdiğini ifade etmişlerdir. Araştırma sırasında öğretim üyelerinin birçoğu eğitimcilerin eğitimi kursu almalarının bir gereklilik olduğunu bildirmiştir. Akademisyenlerin pedagojik formasyon veya eğitimcilerin eğitimi kursları hakkında görüşlerinin araştırıldığı çalışmalarda da benzer sonuçlar çıkmış; öğretim etkinliklerinin geri plana atılmasından dolayı akademisyenlerin birçoğunun bu türde ders veya kurslar alamadıkları ve pedagoji eğitimi konusunda istekli oldukları bildirilmiştir (Korkut, 1999; Tonbul, 2008; Acar vd., 2010; Yılmaz, 2010; Başbüyük, 2015; Özer vd., 2020).

Akademisyenler ve öğrencilerin Millî Eğitim Bakanlığının Öğretmen Yeterlikleri çalışmasından alınmış 15 açık uçlu soruya vermiş oldukları cevapların genel olarak olumlu ancak bazı noktalarda da olumsuzlukların baskın olduğu tespit edilmiştir. Araştırmada olumlu ifadelerin baskın olduğu verilerden ziyade olumsuz ifadelerin baskın olduğu ifadeler alıntılanarak temel problem ve eksikliklerin analizi hedeflenmiştir. Bu kapsamda araştırma sorularından elde edilen olumsuz sonuçlar aşağıda sunulmuştur.

- Öz değerlendirme sorusuna verilen cevaplar doğrultusunda tam bir mutabakata varılamadığından öğretim üyelerinin bu noktada kısmen eksikliklerinin olduğu söylenebilir. Bu sonuca göre akademisyenler öz değerlendirme yapma konusunda kısmen yeterlidirler. Bu konudaki belirsizlik aslında olumsuzluk anlamına gelmektedir. Okutan ve Kahveci (2012) ve Uysal (2013) tarafından yapılan çalışmalarda öğretmenlerin öz değerlendirme puanlarının araştırmaya kıyasla yüksek sonuçlar verdiği tespit edilmiştir. Akademisyenlerin öz değerlendirme sonuçlarının yüksek veya olumlu olması iş doyumunu, düşük ya da olumsuz değerlendirilmesi ise tükenmişlik düzeyleri ile açıklanabilir. Dolayısıyla akademisyenlerin öz değerlendirme yapımlarını sağlayacak uygulamalar geliştirilmelidir.
- Öğretim üyelerinin görev ve sorumluluklarını yerine getirme konusunda öğrenciler genel olarak olumlu cevaplarla alan yazına benzer sonuçlar vermiştir. Örneğin Gömlüksiz ve Akyıldız (2012) çalışmasında pedagojik enformasyon eğitimi alan öğretmen adaylarının akademisyenlerin görev ve sorumluluklarını çoğunlukla yerine getirdiği sonucuyla benzerlik göstermiştir. Her ne kadar öğrencilerin vermiş oldukları cevaplar olumlu olsa da akademisyenlerin vermiş olduğu cevaplarda tam bir mutabakata varılamadığı görülmektedir. Başka bir ifade ile akademisyenler meslektaşlarının görev ve sorumluluklarını tam olarak yerine getirdiklerini düşünmemektedir. Bu konuda öncelikle akademisyenlerin görev ve sorumlulukları tanımlanmalı, gerekirse ders yükleri hafifletilmeli, çalışma koşulları iyileştirilmeli ve bu konuda akademisyenler bilgilendirilmelidir.
- Öğretim üyeleri dersle ilgili materyal hazırlama becerileri konusunda akademisyenlerin yeterli olduğunu düşünürken öğrencilerin bu konuda akademisyenler gibi düşünmediği ortaya çıkmıştır. Öğrencilerin bu konudaki düşünceleri daha önemlidir çünkü bu yeterlikten doğrudan etkilenmektedirler. Yüksek öğretim kurumlarının dünyadaki örnekleriyle yarışabilmesi için sadece akademik yayın veya araştırma yapması yeterli değildir. Bunun için öğretim programları iyileştirilmeli, öğrenme ortamlarına özen gösterilerek son teknolojik ürünlerle akademisyenlerin materyal hazırlama becerileri artırılmalı ve öğrencilere yaşam boyu öğrenme becerileri aşılanmalıdır (Soran, Akkoyunlu ve Kavak, 2006). O yüzden turizm akademisyenlerinin dersleriyle ilgili materyal hazırlama becerilerini geliştirmeleri hem derslere daha fazla katkı sağlayacak hem de turizm eğitimi veren üniversiteler içinde en iyi olma yolunda katkı sağlayacaktır.

- Öğrencilerin büyük bir çoğunluğu dersi destekleyici ders dışı etkinliklerin yeterince yapılmadığını bildirmiştir. Maden (2012) tarafından yapılan çalışmada öğrencilerin temel dil becerilerinin kazanılması için ders dışı etkinliklere katılması gerektiğini bildirmiştir. Saydam ve Çangal (2018) ise yaparak yaşayarak öğrenmenin kalıcı öğrenmeyi etkilediğini ifade etmiş ve öğrencilerin bu modelden memnun kaldığını tespit edilmiştir. Buradan hareketle bölümlerin yapısı gereği bazı bölümlerin uygulama bazılarının ise teorik ağırlıklı dersler olmasından dolayı bu sonucu tüm bölümler için eşit olmasını beklemek mümkün olmasa da akademisyenlerin dersi destekleyici ders dışı etkinlikleri daha çok kullanmaları öğrencilerin ders başarısını artıracaktır.
- Öğretim üyelerinin bireysel farklılıkları dikkate almadığı ve tek bir yöntem üzerinden derslerin anlatıldığı sonucu hem akademisyenlerin hem de öğrencilerin vermiş olduğu cevaplarla örtüşmektedir. Günümüz modern eğitim anlayışının en çok vurgulanan konusu olmasına rağmen bireysel farklılıkların dikkate alınmıyor olarak çıkması önemli bir öğretici yetersizliğidir. Bireysel farklılıkların etkili öğrenmeyi etkilediği (İlgaz, 2018) sonucundan hareketle akademisyenlerin öğrencilerin bireysel farklılıklarına göre ders hazırlaması ve uygulamayı geliştirecek hizmetiçi eğitimler vermesi faydalı olacaktır.
- Öğretim üyelerinin büyük bir çoğunluğunun akademisyenlerin değişik ölçme tekniklerini kullanarak öğrenci öğrenmelerini ölçtüğünü aktarsa da öğrenciler için bu durumu farklı değerlendirmiş ve genellikle çekimser kaldıklarını ifade etmişlerdir. Öğrencilerin ölçme teknikleri kullanma konusunda akademisyenleri yeterli bulmadıkları şeklinde yorumlanabilecek bu sonuca göre alternatif ölçme ve değerlendirme araçlarıyla ilgili akademisyenlerin kendilerini geliştirmeleri gerekmektedir.
- Araştırmaya katılan öğretim üyeleri ve öğrencilerin vermiş oldukları cevaplar doğrultusunda akademisyenlerin alan bilgisi konusunda çok başarılı olmalarına rağmen uygulama becerileri hakkında eksikliklerinin olduğunu (akademisyenlerin %41'i öğrencilerin ise %30'u) bu anlamda kendilerini geliştirmeleri gerektiğini bildirmişlerdir.

Bütün bu sonuçlara göre turizm alanında çalışan akademisyenlerin öğreticilik becerileri öğrenci ve akademisyenlerin değerlendirmelerine göre yeterli görünmektedir. Buna rağmen kendilerini geliştirmeleri ve daha çok çaba sarfetmeleri gereken alanlar da bulunmaktadır. Bunların başında uygulamalı dersler ve derslerin uygulamalı kısımları konusunda daha fazla çaba göstermelidir. Her ne kadar ölçme ve değerlendirme konusunda yeterli olsalar da farklı ölçme araçları kullanmalarının daha da etkili olacağını bilmeleri ve bunun için de kendilerini geliştirmeleri faydalı olacaktır. Derslerde farklı yöntemleri kullanmaları bütün öğrencilere ulaşmaları ve bireysel farklılıklara uygun ders yapmak için işe yarayacaktır. Son olarak da ders ve sınıf dışı eğitim etkinliklerini kullanmaları ve bu konuda da kendilerini geliştirmeleri önerilmektedir.

Yükseköğretim kurumlarında ders veren akademik personelin öğretim becerilerinin değerlendirilmesi ile ilgili alan yazın incelendiğinde, çalışmaların genellikle eğitim bilimlerinde yoğunlaştığı görülmüştür. Bu kapsamda ortaya çıkan eksikliklerin giderilmesi için Turizm Eğitimi alanında görev yapan akademisyenlerin öğreticilik becerileri dikkate alınarak benzer konuda araştırma yapacak araştırmacılara birtakım öneriler sunulabilir:

- Benzer konuda yapılacak araştırma daha geniş bir örneklem üzerinde yürütülebilir.
- Araştırmada Millî Eğitim Bakanlığı'nın öğretmen yeterlikleri esas alınmıştır. Yapılacak bir araştırmada akademisyenlerin yeterlikleri ile ilgili özgün bir ölçek geliştirilebilir.
- Turizm alanında çalışan akademisyenlerin öğreticilik becerileri ile farklı alanlarda çalışan akademisyenlerin öğreticilik becerileri karşılaştırılabilir.
- Literatürde akademisyenlerin öğreticilik becerileri ile ilgili yapılan çalışmalar üzerinde bir meta analiz yapılabilir.

Kaynakça

- Acar, F. E., Kılıç, A., Ay, Ş., Vardar, A. K. ve Kara, R. (2010). Öğretim elemanlarının pedagojik formasyon ihtiyacı. *In International Conference on New Trends in Education and Their Implications* (11-13).
- Afflerbach, P., Pearson, P.D. & Paris, S.G (2008) Clarifying difference between reading skills and reading strategies. *The Reading Teacher*, 61,364-365.
- Bahar-Ozvaris, S., Aslan, D., Sahin-Hodoglugil, N. ve Sayek, I. (2004). A faculty development program evaluation: From needs assessment to long-term effects, of the teaching skills improvement program. *Teaching and Learning in Medicine*, 16(4), 368-375.
- Başbüyük, B. (2015). *Erzincan Üniversitesi öğretim elemanlarının teknolojik pedagojik alan bilgisi öz yeterlilik algılarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi* [Yüksek Lisans Tezi], Sakarya Üniversitesi.
- Baysal, Z. N., Çarıkçı, S. ve Yaşar, E. B. (2017). Sınıf öğretmenlerinin düşünme becerileri öğretimine yönelik farkındalıkları. *Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi*, 5(1), 7-28.
- Beceri. (t.y.). Türk Dil Kurumu güncel Türkçe sözlük içinde. Erişim adresi: <https://sozluk.gov.tr/> Erişim Tarihi: 26.08.2021.
- Bircan, İ. (2003). Eğitimde yeni yönelimler gelişmiş ülkelerde sınıf öğretmeni yetiştirme uygulamaları. Eğitimde yansımalar: VII. Çağdaş Eğitim Sistemlerinde Öğretmen Yetiştirme Ulusal Sempozyumu Kitabı, Cumhuriyet Üniversitesi, Sivas 44-47.
- Choeda, C., & Kinley, K. (2013). Implementation of teaching kkills and strategies in the schools: A study of graduates of a teacher education program. *Bhutan Journal of Research and Development*, 2(1), 53-63.
- Coşkun, N. (2016). *Eğitim fakültesi öğrencilerinin ve öğretim elemanlarının öğretmenlik meslek etiği değerlerine ilişkin görüşleri: Mesleki etik değerlerin kazanımı sürecinde örtük program* [Doktora Tezi], Adnan Menderes Üniversitesi.
- Demirel, Ö. (1999). *Planlamadan değerlendirmeye öğretme sanatı*. Pegem Yayıncılık.
- Genç, S. Z., ve Eryaman, M. Y. (2007). Değişen değerler ve yeni eğitim paradigması. *Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(1), 89-102.
- Gömlüksiz, M. N. ve Akyıldız, S. (2012). Vatandaşlık ve demokrasi eğitimi dersi öğretim programının uygulamadaki etkililiğinin değerlendirilmesi. *Milli Eğitim*, 41(196), 69-91.
- Gülbahar, B. (2018). Ortaokul öğretmenlerinin sınıf içi lider öğretmenlik becerilerine ilişkin algılarının bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19(1), 1-28.
- Ilgaz, H. (2018). Bireysel farklılıklar kapsamında çevrimiçi öğrenme araştırmalarına ilişkin sistematik bir derleme. *Journal of Theoretical Educational Science*, 11(4), 1003-1018.
- Kalaycı, N. (2009). Yüksek öğretim kurumlarında akademisyenlerin öğretim performansını değerlendirme sürecinde kullanılan yöntemler. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 60(60), 625-656.
- Kılıç, A. ve Saruhan, H. (2006). Teknik eğitim fakültesi öğretmen adaylarının öğretmenlik becerileri. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (16), 407-417.
- Korkut, H. (1999). Öğretim üyelerinin pedagojik formasyon gereksinimleri. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi*, 20(20), 477-502.
- Maden, S. (2012). Temel dil becerilerinin eğitimi açısından ders dışı (informal) etkinliklere yönelik öğretmen ve öğrenci tercihleri. *Milli Eğitim Dergisi*, 42(196), 36-55.
- Merriam, S.B. (2013). Nitel araştırma desen ve uygulama için bir rehber, Ankara, Nobel Yayıncılık.

- Oddens, D. A. M. (2004). Kişilik nitelikleri açısından Hollanda'da mesleki eğitim için öğretmen eğitimi eğilimleri. *Mesleki ve Teknik Eğitimde Öğretmen Eğitimi Uluslararası Konferansı*, Ankara, 37-44.
- Oktaç, A. (1991). Öğretmenlik mesleği ve öğretmenin nitelikleri. *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 3(3), 187-193.
- Okutan, M. ve Kahveci, A. (2012). İlköğretim okul müdürlerinin genel öz yeterlik inançlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi (Rize örneği). *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 20(1), 27-42
- Özer, B., Duran, V., & Tekke, M. (2020). Training of trainers: an action-based research for improving the pedagogical skills of academicians. *International Journal of Evaluation and Research in Education*, 9(3), 704-715.
- Patton, M. Q. (2002). *Qualitative research ve evaluation methods*. Thousand Oaks, CA: Sage.
- Recepöğlü, S. (2021). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının yaşam boyu öğrenme eğilimleri ile öz-yönetimli öğrenme becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 41(1), 551-569.
- Saydam, M. ve Çangal, Ö. (2018). Yabancılara Türkçe öğretiminde etkin katılımlı ders dışı etkinliklerin öğrenci motivasyonuna etkisi. *Journal of Theoretical Educational Science*, 11(2), 342-356.
- Soran, H., Akkoyunlu, B. ve Kavak, Y. (2006). Yaşam boyu öğrenme becerileri ve eğitimcilerin eğitimi programı: Hacettepe üniversitesi örneği. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 30(30), 201-210.
- Sutton, J., & Austin, Z. (2015). Qualitative research: Data collection, analysis, and management. *The Canadian journal of hospital pharmacy*, 68(3), 226.
- Tonbul, Y. (2008). Öğretim üyelerinin performansının değerlendirilmesine ilişkin öğretim üyesi ve öğrenci görüşleri. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 56(56), 633-662.
- Tuncel, İ. (2008). *Duyuşsal özelliklerin gelişimi açısından örtük program*, [Doktora Tezi], Hacettepe Üniversitesi.
- Uysal, İ. (2013). Akademisyenlerin genel öz-yeterlik inançları: AİBÜ eğitim fakültesi örneği. *Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3(2), 144-151
- Yılmaz, K. (2010). Lisans düzeyinde sosyal bilgiler eğitiminde karşılaşılan sorunlar ve çözüm önerileri: öğretim elemanlarının görüşleri. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 8(2), 297-332.
- Yıldırım, A., ve Şimşek, H. (2005). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. (5. baskı) Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Etik kurul onayı

Balıkesir Üniversitesi etik kurulu tarafından 15.11.2021 tarih ve 2021/05 sayılı etik kurul onayı alınmıştır.

Araştırmacıların katkı oranı beyanı

Yazarlar çalışmaya eşit oranda katkı sağlamıştır.

Çıkar çatışması beyanı

Bu çalışmada herhangi bir potansiyel çıkar çatışması bulunmamaktadır.